

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Κ'

ΤΡΙΤΗ 31 ΜΑΡΤΙΟΥ 1942

ΑΡΙΘ. 5-6

Ο ΚΛΗΡΙΚΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΝ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΝ

ΔΥΟ ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ κ. ΠΟΥΛΥΚΑΡΠΟΥ

Α'

Πολλοί πολλάκις, πάλαι τε και νῦν, ἀνέπτυξαν τὸ ζήτημα τοῦ πνευματικοῦ Ποιμένος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ποιμαντορικῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Πρῶτος δὲ κυρίως μετὰ βαθύτητος ἀνέπτυξεν ὁ μεγάλωνυμος Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς ἐν τῷ «περὶ φύγης» λόγῳ, ὅστις δύναται μᾶλλον ὡς ἐπιστημονικὴ πραγματεία νὰ χαρακτηρισθῇ περὶ τῶν ἰδιοτήτων καὶ τῶν καθηκόντων τοῦ πνευματικοῦ Ποιμένος πραγματευομένη. Αὐτὴ δὲ ἡ πραγματεία ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον, καθ' ὃ ὅτι θεῖος Χρυσόστομος καὶ Γρηγόριος ὁ Μέγας συνέταξαν τὰ ὄντως ἀριστουργήματα τῆς χριστιανικῆς καλλιλογίας. Ὁ μὲν δῆλα δὴ τοὺς περὶ Ἱερωσύνης ἀξιοθαυμάστους λόγους, ὁ δὲ τὴν περὶ ποιμαντορικῶν καθηκόντων αὐτοῦ συγγραφὴν, ἧς ἡ ἐπιγραφή Libet regulae pastoralis.

Ἄς ἀναγράψωμεν ἐνταῦθα, πῶς πρέπει νὰ εἶνε ὁ ἱερεὺς καὶ Ἀρχιερεὺς κατὰ τὸν Ἱ. τοῦτον Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ κατὰ τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἔζη, εἰσῆρχοντο εἰς τὴν Ἱερωσύνην πολλοὶ καὶ προήγοντο φαῦλοι τὰ ἦθη καὶ ἀμαθεῖς. Αὐτοὶ καὶ ἐκολάκευον τοὺς ἰσχυροὺς καὶ ἀναιδῶς καὶ ἀναισχύντως τὰ πλήθη ἐδημαγώγουν ἢ μετεχειρίζοντο ἄλλα ἀνίερα μέσα. Οὕτω δὲ κατάρθωνον νὰ εἰσέρχονται οὐχὶ διὰ τῆς θύρας καὶ νὰ εἰσπηδῶσιν εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα. Καὶ γίνονται ἱερεῖς καὶ Ἀρχιερεῖς οὐχὶ πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων, οὐχὶ πρὸς ὑπεροχίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ πρὸς ματαίαν δόξαν καὶ συμφέρον. «Ἡσχύνθη, λέγει, ὑπὲρ τῶν ἄλλων ὅσοι, μηδὲν τῶν πολλῶν ὄντες βελτίους, μέγα μὲν οὖν, εἰ καὶ μὴ πολλῶ χείρους, ἀνίπτοις χερσίν, ὃ δὴ λέγεται καὶ ἀμνήτοις ψυχαῖς τοῖς ἀγιωτάτοις ἑαυτοὺς ἐπεισάγουσι. Καὶ πρὶν ἀξιοὶ γενέσθαι προσίεναι τοῖς ἱεροῖς, μεταποιοῦνται τοῦ βήματος, θλίβονται τε καὶ ὠθοῦνται περὶ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, ὥσπερ οὐκ ἀρετῆς τύπον, ἀλλ' ἀφορομὴν βίου τὴν τάξιν ταύτην εἶναι νομίζοντες, οὐδὲ λειτουργίαν ὑπεύθυνον, ἀλλ' ἀρχὴν ἀνεξέταστον. Καὶ εἰσι σχεδόν τι πλείους κατ' ἀριθμὸν ἢ ὀπίσσω ἀρχουσιν. Δείλαι οὖν τῆς εὐσεβείας καὶ ἁθλίου τῆς λαμπρότητος» (Λόγ. Β' § 8). Βεβαίως ὑπῆρξαν καὶ χρηστοὶ καὶ ἱκανοί, οἵτινες ἐγένοντο Ποιμένες καὶ δὴ κατὰ τοὺς χρυσοὺς ἐκείνους χρόνους τῆς Ἐκκλησίας. Πολλοὶ δὲ πολλάκις ἀπέφευγον τὴν Ἱερωσύνην φυγαδεύοντες

ἑαυτοὺς ἢ ἄλλως πῶς ἀπομακρυνόμενοι ταύτης. Ὁ Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης γράφει πρὸς τινὰ Ἱερακα πρεσβύτερον (Βιβλ. Γ' 123) τῆς ἐπισκοπῆς «οὐ μόνον οὐκ ὠνειροπόλησας, ἀλλ' οὐδὲ καὶ καλούμενος ὑπήκουσας. Οὐδὲ προτεινομένην ἤρπασας, ἠγούμενος ἀρχὴν εἶναι μεγάλην καὶ πρέπουσαν ἀνδρὶ καλῶ καγαθῶ τὸ ἀρχεῖν ἑαυτοῦ δύνασθαι, τὸ τὸν λογισμὸν τῷ θυμῷ καὶ ταῖς ἡδοναῖς ἐπιστήσαι.»

Ὁ Ἱ. Γρηγόριος ἐζητεῖ τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ. Καὶ ὡς πρῶτον, ὡς εἰπεῖν, φάρμακον τῆς θεραπείας ἔδει νὰ τεθοῦν φραγμοὶ τινες εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν κληρικῶν καὶ νὰ ὁρισθῇ σταθερὸς κανονικὸς τρόπος χρησιμεύων, τρόπον τινά, ὡς κλίμαξ πρὸς ἀνάβασιν ἀπὸ τοῦ κατωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ βαθμοῦ ἐπὶ τὸν ἀνώτερον καὶ τὸν ἀνώτατον.

Ἐπρεπε νὰ δοκιμάζονται οἱ θέλοντες νὰ γείνουν κληρικοί καὶ οὐχὶ ἀδοκίμαστοι καὶ ἀνίκανοι καὶ ἀμαθεῖς νὰ γίνωνται Ποιμένες, οἱ ἔχοντες ἀνάγκη μορφώσεως καὶ ἠθικῆς ζωῆς. Ἐδει ὁ σήμερον ἀγενὴς τὰ ἦθη καὶ βάναισος νὰ μὴ γείνη αὔριον μύσσης καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑπουργός, ἱερεὺς ἢ Ἀρχιερεὺς προχειρισθείς. «Χθὲς ἱερόσυλοι καὶ σήμερον ἱερεῖς, χθὲς τῶν ἁγίων ἔξω καὶ μυσταγωγοὶ σήμερον» διότι οὕτω κινδυνεύει «τὸ ἀπάντων ἀγιωτάτων τάγμα τῶν παρ' ἡμῖν πάντων εἶναι καταγελαστότατον. Οὐ γὰρ ἔξ ἀρετῆς μᾶλλον ἢ κακουργίας ἢ προεδρία, οὐδὲ τῶν ἀξιωτέρων, ἀλλὰ τῶν δυνατωτέρων οἱ θρόνοι». (Λόγ. 43, § 26).

Βεβαίως ὁ Ἀρχιερεὺς διὰ νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῶν χριστιανῶν ὀφείλει αὐτὸς νὰ εἶνε εὐσεβὴς καὶ νὰ λάμπη κατὰ τὴν ἀρετήν. Ἄλλως δὲν δύναται νὰ ὠφελήσῃ καὶ ἀποβαίνει σκότος καὶ σκάνδαλον. «Καθαρθῆναι δεῖ πρῶτον, λέγει, εἶτα καθάραι, σοφισθῆναι, καὶ οὕτω σοφίσαι, ἐγγίσει Θεῷ καὶ προσαγαγεῖν ἄλλους, ἀγιασθῆναι καὶ ἀγιαῖσαι, χειραγωγῆσαι μετὰ χειρῶν, συμβουλευῆσαι μετὰ συνέσεως» (Λόγ. 2 § 15'). Ἀλλαχοῦ δὲ λέγει περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του «Ἐμοὶ γε μὴν δέος μὴ καὶ τοῦ νυμφῶνος ἔξω ριφθῶ, δεθεῖς χεῖρας καὶ πόδας, ὡς οὐκ ἐνδεδυμένους ἐνδυμα γάμου, ἀλλὰ τολμηρῶς παρενείρας ἑμαυτὸν τοῖς ἐκείσε ἀνακειμένοις» (§ 10γ'). Ἡ θερμὴ πίστις ἀλλὰ καὶ ἀγάπη καὶ ἀρετὴ δημιουργοῦν τοὺς καλοὺς Ποιμένας, οἵτινες ἀδηγοῦν τοὺς ἀνθρώπους εἰς νομὰς σωτηρίας. Ἡ πράξις, ἡ ἀρετὴ, εἶνε ἡ βῆσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας θεμελιούται ἡ καλὴ ποιμαντορία. Αὐτὴ δημιουργεῖ τὸν καλὸν θεολόγον καὶ τὸν ἀριστον πνευματικὸν ἱατρόν. «Βούλει, λέγει, θεολόγος γενέσθαι ποτέ καὶ τῆς θεότητος ἀξίος; τὰς ἐντολάς φύλαττε διὰ τῶν προσταγμάτων ὀδευσον, π ρ ὰ ἔ ς

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Περὶ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Ταξιαρχῶν (Πόλης Ἀγορᾶς) Ἀθηνῶν

[Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 59 τῆς 24 Μαρτίου 1942 φύλλον τῆς Ἐφ. τῆς Κυβερνήσεως τεύχος Α', διορθωθὲν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 73 τῆς 4 Ἀπριλίου 1942]

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ὑπ' ἀριθ 1)1941 Ν. Δ)γμα «περὶ τῶν ἀρμοδιοτήτων τῆς Κυβερνήσεως, τῶν Ὑπουργῶν καὶ ἄλλων διατάξεων», τὸ ἄρθρον 19 τοῦ ὑπ' ἀριθ 979)1942 Ν. Δ)τος ὑπ' ἀριθ. 2200)1940 Α. Ν. «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν :

Ὁ Ἱερός Ναός τῶν Ταξιαρχῶν (Πόλης Ἀγορᾶς) ἐξαιρεῖται τῶν διατάξεων τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2200 Ἐνοριακοῦ Νόμου καὶ τοῦ Ν. Δ)τος 586)1941 περὶ Ἐνοριακῶν Ναῶν θεωρούμενος ὡς προσκύνημα τῆς πόλεως Ἀθηνῶν καὶ τῶν περιχώρων.

Ὁ Ἱερός Ναός τῶν Ταξιαρχῶν εἶναι Ἰδρυμα Δημοσίου Δικαίου φέρον ὄνομασίαν «Ἱερῶν Προσκύνημα τῆς Παναχράντου καὶ τῶν Ἀρχαγγέλων» διεπόμενος ὑπὸ τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν αὐτοῦ ἔχει ἐπιτροπὴ ἀποτελούμενη ἐκ τοῦ Ἱερατικοῦ προϊσταμένου ὡς Προέδρου, τοῦ Ἐφημερίου ὡς ἀντιπροέδρου, τριῶν λαϊκῶν διοριζομένων ὡς ἀμίσθων διὰ τριετῆ θητείαν ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν δυναμένην ἢ ἀνανεωθῆ καὶ ἀπολυομένων διὰ πᾶσαν παράβασιν κατόπιν ἐγγράφου ἀπολογίας καθ' ὃν τρόπον διορίζονται. Ταμίαις ἐκλέγεται εἰς ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ διαχείρισις τοῦ Προσκυνηματός διέπεται ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ ἰσχύοντος ἐκ ἰστοτε ἐνοριακοῦ Νόμου.

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Ναοῦ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἑξ

γὰ ρ ἐ π ἰ ρ α σ ἰ ε ς θ ε ω ρ ῖ α ς (Λόγ. 20,42). Μακρὰν λοιπὸν τοῦ θυσιαστηρίου οἱ φιλάργυροι, οἱ κενόδοξοι καὶ ἀκόλαστοι. Ὅχι «οἱ παλαιοὶ τὴν κακίαν καὶ σχέδιοι τὴν εὐσέβειαν, ὃ ἔργον χάριτος ἀνθρωπίνης, οὐ τῆς τοῦ Πνεύματος, οἷ, ὅταν πάντα διεξέλθωσι βιαζόμενοι, τελευταίον τρωανθεῖσι καὶ τὴν εὐσέβειαν, ὧν οὐχ ὁ τρόπος τῶν βαθμῶν, ὁ βαθμὸς δὲ τὸν τρόπον πιστεύεται παρὰ πολὺ τῆς τάξεως ἐπαλλαττομένης» (Λόγ. 21, § 9). Πόσον ἀτυχῶς οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Μ. Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐφαρμόζονται καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, καθ' οὓς ἀνέρχονται εἰς τὰ ὑψηλὰ ἀξιώματα ἀνθρώποι μικροὶ καὶ εὐτελεῖς καὶ γίνονται τῶν ἄλλων διδάσκαλοι καὶ Ποιμένες. Καὶ σήμερον «Πλάττομεν αὐθιγὰ μερῶν τοὺς ἀγίους καὶ σοφοὺς εἶναι κελεύομεν, τοὺς οὐδὲν σοφισθέντας, οὐδὲ βαθμοῦ προσηνεγχόντας τι πλὴν τοῦ βούλεσθαι.» (Λόγ. 43 § 26). «Ἴμεῖς δὲ πάντας ραδίως καθίζομεν, ἐὰν μόνον θέλωσι, λιποῦ προσιάτας, οὐδὲν σκοποῦντες τῶν νέων, ἢ τῶν πάλαι, οὐ προᾶξιν, οὐ λόγον, οὐ συνουσίαν.» (Ἐπη εἰς ἑαυτὸν καὶ περὶ Ἐπισκόπων) (στιχ. 371).

† Ο ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗ

Τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Δογματικῆς, Ἱστορίας τῶν δογμάτων, Συμβολικῆς καὶ Χριστιανικῆς Ἠθικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν

(1)

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΝ, ΣΥΜΒΟΛΙΚΗΝ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΝ ΘΕΟΛΟΓΙΑΝ*

Ἀνερχόμενος τὸ σεμνὸν τοῦτο τῆς Ἐπιστήμης βήμα, καθήκον ἱερὸν ἐπιτελῶ, προῦτον μὲν ἀναπέμπων εὐχαριστίαν καὶ δοξολογίαν πρὸς τὸν Πατέρα τῶν φώτων Θεόν, «δοῖ ἕξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα», δεύτερον δὲ ἐκφράζων τὴν βαθύτατην εὐγνωμοσύνην μου πρὸς πάντας τοὺς εἶτε ἀμέσως εἰς ἡμέσως συμβαλόντας καὶ συντελέσαντας εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἐπιστημονικὴν ἐξέλιξίν μου, καὶ πρὸ πάντων τοὺς σεπτοὺς γονεῖς καὶ διδασκάλους

* Ἀπηγγέθη τῇ 11 Μαρτίου 1942 ἐν τῇ μεγάλῃ αἴθρῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

1) Ῥωμ. 11,36.

ὄψφικίου προεξάρχοντα κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος ὡς προϊστάμενον πτυχιούχον τῆς Θεολογίας μετὰ βαθμὸν καὶ μισθὸν Εἰσηγητοῦ, ἕνα ἱερεῖα πτυχιούχον τῆς Θεολογίας μετὰ βαθμὸν καὶ μισθὸν Εἰσηγητοῦ, ἕνα Διάκονον μετὰ βαθμὸν καὶ μισθὸν γραφέως Α' τάξεως. Οἱ φάλλται καὶ νεώτεροι διορίζονται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἐνοριακοῦ Νόμου. Διορίζεται κατὰ πρότασιν τοῦ Ἱερατικοῦ προϊσταμένου καὶ εἰς λογιστῆς ἐπὶ βαθμῶ καὶ μισθῶ γραφέως Β'.

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Ναοῦ προάγεται προτάσει τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ὑπαλλήλων τῶν Μητροπολιτικῶν Γραφείων καὶ ἀπολύεται κατὰ τὰς διατάξεις περὶ Δημοσίων ὑπαλλήλων ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὡς Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου κατὰ πρότασιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν.

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Προσκυνηματός υπάγεται εἰς ἕλας τὰς διατάξεις τῶν ὑπαλλήλων τῶν Μητροπολιτικῶν Γραφείων καὶ ἔχει ἕλας τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν συνταξιοδοτούμενον ὑπὸ τοῦ ΤΑΚΕ.

Τὸ δημοτικὸν ἤδη προσωπικὸν τῶν κληρικῶν μορφοποιεῖται διὰ πρόξεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Θρησκευμάτων δημοσιευομένης εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως προτάσει τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Τὰ ἔσοδα τοῦ Προσκυνηματός διατίθενται, ἀραιρούμενων τῶν ἐξόδων, ὑπὲρ τοῦ Ταμεῖου τοῦ Ἐκκλ. Ὁργανογραφείου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἡ τέως ἐνορία τῶν Ταξιαρχῶν (Πόλης Ἀγορᾶς) συγχωνεύεται μετὰ τὰς ἐμέρους Ἐνορίας τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ Χρυσοκαστριώσεως.

Πᾶσα διατάξις ἀντικειμένη εἰς τὸ παρὸν Διάταγμα καταργεῖται.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Φεβρουαρίου 1942

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως

Γ. ΤΣΟΛΑΚΟΓΛΟΥ

Ὁ ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθν. Παιδείας Ὑπουργός

Κ. ΛΟΓΟΘΕΤΟΠΟΥΛΟΣ

μον, τοὺς ἐκλέξαντάς με Καθηγητὰς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ὡς και τοὺς κυρώσαντας τὴν ἐκλογὴν μου ἔξοχωτάτους Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως και Ἀντιπρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως και ἅμα Ὑπουργὸν τῶν Ὁρησκευμάτων και τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας.

Ἐπίσης μετὰ βαθυτάτης εὐλαβείας μνημονεύω τὰ ὀνόματα τῶν ἁμέσων προκατόχων μου ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Δογματικῆς, Συμβολικῆς και Ἡθικῆς Θεολογίας ἀειμνήστων Ζήκου Ῥώση, Χρήστου Ἀνδρούτσου και Ἰωάννου Μεσολωρᾶ, ὡς και τοῦ σεβαστοῦ διδασκάλου μου κ. Κωνσταντίνου Δουβουνιώτου, οἵτινες διὰ τε τῆς διδασκαλικῆς και τῆς συγγραφικῆς δράσεως αὐτῶν μεγάλως συνέβαλον εἰς τὴν παρ' ἡμῖν προαγωγὴν τοῦ ἡμετέρου ἐπιστημονικοῦ κλάδου.

Ἐκλεγείς και διορισθεὶς Καθηγητὴς τῆς Δογματικῆς, τῆς Ἱστορίας τῶν δογμάτων, τῆς Συμβολικῆς και τῆς Χριστιανικῆς Ἡθικῆς, ἐθεώρησα σκοπιμότερον ὅπως, ἀντὶ παντὸς ἄλλου εἰδικοῦ θέματος, ἀπασχολήσω ὑμᾶς σήμερον δι' εἰσαγωγικοῦ εἰς τὰ ἀνωτέρω μαθήματα λόγου, ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ ἐξετασθῶσι γενικῶς—και ὅσον θέλει ἐπιτρέψει ἡμῖν ἡ κλειψύδρα πρὸς τὴν ὁποίαν ὁμιλοῦμεν—ἡ ἐννοία και ἡ σημασία αὐτῶν, ἡ πρὸς ἄλληλα σχέσις και ἡ θέσις αὐτῶν ἐν τῇ Θεολογίᾳ, τὸ ὑποκείμενον, ἡ μέθοδος, αἱ πηγαὶ και ἡ ἱστορία τῶν τεσσάρων τούτων μαθημάτων, τῶν ἀπὸ τριετίας ἤδη ὑπ' ἐμοῦ διδασκομένων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Θεολογικῇ Σχολῇ.

Ἐκ τούτων ἡ μὲν Δογματικὴ ἐκτίθησιν ἐπιστημονικῶς τὰς ἐν τῇ θείᾳ Ἀποκαλύψει περιεχομένας και ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διδασκομένας δογματικὰς ἀληθείας ἐν ὀργανικῇ και συστηματικῇ ἐνότητι· ἡ δὲ Ἱστορία τῶν δογμάτων ἐρευνᾷ μεθοδικῶς τὴν γένεσιν και ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν· ἡ δὲ Συμβολικὴ ἐξετάζει συγκριτικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συμβόλων και συμβολικῶν βιβλίων τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν τὴν ἰδιαίτουσαν ἐκάστη δογματικὴν διδασκαλίαν, ὁ γάνωσιν και ζωὴν καθόλου· και τέλος ἡ Χριστιανικὴ Ἡθικὴ πραγματεύεται συστηματικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς χριστιανικῆς Ἀποκαλύψεως και τῆς δογματικῆς πίστεως τοὺς κανόνας τῆς ἠθικῆς βουλήσεως και ἐνεργείας και ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, καθορίζουσα τὰ ἀρμόζοντα αὐτοῖς ὡς χριστιανοῖς ἦθη.

Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται συνάμα φανερόν, ὅτι τὰ ἡμέτερα μαθήματα συνδέονται στενότερα πρὸς ἄλληλα, ἔχοντα ὡς κέντρον τὴν Δογματικὴν. Πράγματι, τὰ τρία πρῶτα ἐξ αὐτῶν ἔχουσι κοινὸν τὸ ὑποκείμενον τῆς ἐρεῦνης, τ. ἔ. τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας, και δὴ ἡ Δογματικὴ ἀσχολεῖται περὶ τὴν οἰκοδομὴν και συστηματικὴν διατύπωσιν τῶν δογμάτων τῇ ἐπικουρίᾳ ἔνθεν μὲν τῆς Ἱστορίας τῶν δογμάτων, τῆς παρακολουθούσης τὴν γένεσιν και ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἐν τοῖς παντοίοις τῆς Παραδόσεως μνημείοις, και χρησιμεύουσης ὡς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Δογματικὴν, ἐτέρωθεν δὲ τῆς Συμβολικῆς, τῆς ἐκτιθεμένης κυρίως τὴν ἀνάπτυξιν και διατύπωσιν τῶν δογμάτων ὑπὸ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, και προφυλακτούσης ἀπὸ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιδράσεων. Διαπιστοῦται ἄρα ταυτότης ὑποκειμένου τῶν τριῶν

τούτων μαθημάτων, διαφερόντων κυρίως κατὰ τὴν μέθοδον, αἵτε τῆς μὲν Δογματικῆς χρησιμοποιοῦσης τὴν συστηματικὴν, τῆς δὲ Ἱστορίας τῶν δογμάτων τὴν ἱστορικὴν, και τῆς Συμβολικῆς τὴν ἱστορικοσυγκριτικὴν μέθοδον. Ἡ δὲ Χριστιανικὴ Ἡθικὴ, περὶ ὡς μὲν νὰ διαμορφώσῃ τὸν ἠθικὸν βίον τῶν χριστιανῶν συμφώνως πρὸς τὴν δογματικὴν πίστιν αὐτῶν, ἔχει πρὸς τὴν Δογματικὴν τὴν αὐτὴν περίπου σχέσιν, οἷαν τὰ ἔργα πρὸς τὴν πίστιν, ἢ πράξεις και ζωὴ πρὸς τὴν θεωρίαν ἢ τὸ αἰτιατὸν πρὸς τὸ αἷτιον. Εἶναι τῷ ὄντι τόσον στενὴ ἡ σχέσις τῶν τεσσάρων τούτων μαθημάτων πρὸς ἄλληλα, ὡςτε ὑπ' ἄλλων μὲν ἡ Ἱστορία τῶν δογμάτων συγχωνεύεται πρὸς τὴν Δογματικὴν ὑπὸ τύπον εἰσαγωγῆς, δῆλα δὴ ἡ ἐξέτασις τῆς γενέσεως και τῆς ἐξελίξεως ἐκάστου δόγματος προτάσσεται τῆς συστηματικῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ· ὑπ' ἄλλων δὲ ὀνομάζεται ἡ Συμβολικὴ «συγκριτικὴ δογματολογία», μεταβαλλομένη εἰς παράρτημα, οὔτως εἰπεῖν, τῆς Δογματικῆς· και τέλος ὑπ' ἄλλων, και μάλιστα πάντων τῶν μέχρι τοῦ ἰζ' αἰῶνος θεολόγων, συννεοῦται ἡ Χριστιανικὴ Ἡθικὴ μετὰ τῆς Δογματικῆς εἰς ἓν θεολογικὸν σύστημα.

Ἀλλὰ παρὰ τὴν στενοτάτην ταύτην σχέσιν τῆς Ἱστορίας τῶν δογμάτων, τῆς Συμβολικῆς και τῆς Χριστιανικῆς Ἡθικῆς πρὸς τὴν Δογματικὴν ἡ ἀνεξαρτησία αὐτῶν ὡς ἰδίων ἐπιστημῶν ἀπ' ἐκείνης και ἡ αὐτονομία και αὐτοτέλεια εἶναι πρόδηλος και ἐπιστημονικῶς ἐπιβεβλημένη· διότι ἐκάστη και ἴδιον ὑποκείμενον ἐρεῦνης και περιεχόμενον ἔχει, και ἴδιαν μέθοδον και σύστημα ἐπιστημονικῶν ἀκολουθεῖ, και ἀπὸ ἰδίων πηγῶν, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀντλεῖ, και πρὸς ἴδιον τέλος κατατείνει, και ἴδιαν θέσιν ἐν τῷ συστήματι τῶν θεολογικῶν ἐπιστημῶν κατέχει, παρουσιαζομένη ἐκάστη ὡς ἀπρητισμένον ὀργανικὸν σύνολον ὄρισμένων και μεθοδικῶς ἡρμοσμένων γνώσεων πρὸς σκοπὸν εἰδικὸν και ὄρισμένον.

Και πρῶτον ἡ Δογματικὴ προὔποτιθῃσι μὲν τὴν Ἱστορίαν τῶν δογμάτων και ἀντλεῖ ἐξ αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν πρέπει και νὰ ταυτίζεται πρὸς αὐτὴν, ὅπως ἐξ ἄλλου, καιτοι στενότερα συνδέεται αὐτὴ μετὰ τῆς Συμβολικῆς και τῆς Χριστιανικῆς Ἡθικῆς, ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ συγχωνεύηται μετ' αὐτῶν και νὰ ἀπορροφᾷ ἐξ ὀλοκλήρου οὔτε τὴν Συμβολικὴν, οὔτε πολλῷ ἥττον τὴν μᾶλλον διαφερούσαν κατὰ τὸ περιεχόμενον Χριστιανικὴν Ἡθικὴν. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐν τῇ Θεολογίᾳ θέσιν και τὴν σημασίαν τῆς Δογματικῆς, παρατηροῦμεν, ὅτι αὐτὴ, ἔργον ἔχουσα τὴν συστηματικὴν και θεωρητικὴν τῶν δογμάτων ἐπεξεργασίαν, διατύπωσιν και ἐκφορὰν, δὲν δύναται, διὰ λόγους προφανεῖς, νὰ ὑπαχθῇ οὔτε εἰς τὸν ἱστορικὸν κλάδον τῆς Θεολογίας, ὡς ὑπέλαβον ὁ Schleiermacher και ὁ Rothe, οὔτε πολλῷ ἥττον εἰς τὴν Βιβλικὴν Θεολογίαν, ὡς ἰσχυρίσθη ὁ Beck, ἀλλ' ἀνήκει εἰς τὸν συστηματικὸν ἢ τὸν ἄλλως θεωρητικὸν λεγόμενον κλάδον τῆς Θεολογίας, κατέχουσα τὸ κέντρον αὐτοῦ και ὡς εἶπεν τῆς ὄλης θεολογικῆς ἐπιστήμης. Διότι ἀπ' αὐτῆς ἀφορμῶνται ἡ Συμβολικὴ, ἡ Πολεμικὴ, ἡ Ἀπολογητικὴ και ἡ Χριστιανικὴ Ἡθικὴ, ἐν

μέρει δὲ καὶ ἄλλα θεολογικὰ μαθήματα, ἐνῶ ἐξ ἄλλου εἰς αὐτὴν ἄγουσι καί, οὕτως εἰπεῖν, ἐκβάλλουσιν ἢ Ἱστορία τῶν δογμάτων καὶ ἢ Βιβλικὴ Θεολογία μετ' ἄλλων θεολογικῶν μαθημάτων. Ἐάν δ' εἰς ταῦτα προσεθῆ, ὅτι ἡ Δογματικὴ συνδέεται στενῶς καὶ πρὸς ὅλα σχεδὸν τὰ ἄλλα θεολογικὰ μαθήματα, καὶ μάλιστα τὴν Ἑρμηνείαν τῶν Ἁγίων Γραφῶν, δύναται εὐκόλως νὰ κατανοηθῆ, ὅτι αὕτη ἀποτελεῖ τὴν σπονδυλικὴν στήλην πάντων σχεδὸν τῶν θεολογικῶν μαθημάτων καὶ τὴν ἀδαμαντίνην βάσιν καὶ τὸ κέντρον αὐτῶν, ἀποκλειομένης πάσης κεντρόφυγος τάσεως αὐτῶν καὶ διασωζομένης οὕτω τῆς ἐνότητος τῆς Θεολογίας. Τὴν ὑψίστην ταύτην σημασίαν καὶ τὴν κεντρικὴν θέσιν τῆς Δογματικῆς ἐν τῇ Θεολογίᾳ κατανοεῖ τις λαμβάνων προσέτι ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ Θεολογία ὡς ὅλον οὐδὲν ἄλλο κυρίως εἶναι, ἀλλ' ἡ ἐπιστήμη τῆς πίστεως, περὶ τὴν ὁποῖαν ὅμως πίστιν εἰδικῶς καὶ ἀποκλειστικῶς ἀσχολεῖται ἡ Δογματικὴ. Ὅπιοι τούτοις ἡ ἑξαιρετικὴ σπουδαιότης καὶ ἀξία τῆς Δογματικῆς καταφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ μεσαιωνικῇ Ἐκκλησίᾳ αἱ ἔννοιαι καὶ οἱ ὅροι Θεολογία καὶ Δογματικὴ ἔθεωροῦντο ὡς ταυτόσημοι καὶ ἐνηλλάσσοντο καὶ ἐκαλύπτοντο ἀμοιβαίως, μόλις κατὰ τὸν 17 αἰῶνα εἰσαχθέντος τοῦ εἰδικοῦ ὅρου «Δογματικὴ», οἱ δὲ μέγιστοι καὶ διαπρεπέστατοι Πατέρες καὶ διδάσκαλοι καὶ θεολόγοι τῆς Ἐκκλησίας ἠσχολήθησαν καὶ περὶ τὴν Δογματικὴν, διαπρέψαντες ὡς δογματικοὶ πρὸ πάντων θεολόγοι. Τελευταῖον ἡ Δογματικὴ οὐ μόνον διὰ τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην, ἀλλὰ προσέτι καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν κέκτηται ἑξαιρετικὴν ὄλως σημασίαν, διὰ τὸν εὐνόητον λόγον ὅτι ἀσχολεῖται περὶ τὴν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, ἀπὸ τῆς ἐπόψεως δ' ἄρα ταύτης δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ αὕτη καὶ ὡς ὑπεύθυνος ἐκκλησιαστικὴ διακονία.

Ἐπειτα ἡ Ἱστορία τῶν δογμάτων, ἀνήκουσα εἰς τὸν ἱστορικὸν κλάδον τῆς Θεολογίας, ἄγει καί, ὡς εἴπομεν, ἐκβάλλει εἰς τὴν Δογματικὴν, διὰ τε τῆς ἱστορικῆς παρακολουθήσεως τῆς γενέσεως καὶ ἀναπτύξεως τῶν δογμάτων ἐν τοῖς ὅροις καὶ ταῖς ἀποφάσεσι τῶν ἐκκλησιαστικῶν Συνόδων καὶ τοῖς ἄλλοις γραπτοῖς μνημείοις τῆς Παραδόσεως, καὶ μάλιστα τοῖς συγγράμμασι τῶν Πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τε τῆς τοποθετήσεως αὐτῶν ἐν τῷ χρονικῷ καὶ πνευματικῷ πλαισίῳ καὶ περιβάλλοντι, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἀνεπτύχθησαν καὶ διετυπώθησαν, καὶ διὰ τῆς διακριβώσεως τῶν σιρῶσεων καὶ πλανῶν καὶ φιλοσοφικῶν ῥευμάτων, ἐξ ἀφορομῆς καὶ ἐναντίον τῶν ὁποίων ἢ τῇ βοήθειᾳ τῶν ὁποίων ἐδογματίσθησαν, οὕτω δὲ ἀποβαίνει γέφυρα μετάγουσα πρὸς τὴν Δογματικὴν καὶ καθόλου πνευματικὴ Ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ, χωροῦσα παραλλήλως πρὸς τὴν Ἱστορίαν τῆς Φιλοσοφίας. Ἡ σημασία καὶ ἀναγκαιότης μάλιστα τῆς Ἱστορίας τῶν δογμάτων εἶναι πολὺ μεγαλυτέρα ἐν τῇ μὴ καθορισάσῃ εἰσέτι τὸ μεγαλύτερον τμήμα τῶν ἑαυτῆς δογμάτων ἡμετέρας Ὁρθοδόξῳ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν ταῖς ἄλλαις Ἐκκλησίαις, διότι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ

Ἐκκλησίᾳ ἔχει αὕτη ὑψίστην καὶ ἑξαιρετικῶς λεπτὴν καὶ βαρεῖαν ἀποστολήν, ἥτοι νὰ συγκεντρώσῃ ἅπαν τὸ τῆδε κἀκεῖσε ἐγκατεσπαρμένον ἱστορικοδογματικὸν ὑλικὸν διὰ βαθείας καὶ ἐξονυχιστικῆς ἐρεῦνης καὶ μελέτης τῶν πηγῶν, νὰ ἐπεξεργασθῆ αὐτὸ ἐπιστημονικῶς, νὰ διαγνώσῃ καὶ ἀποχωρίσῃ τὰ ἀείποτε ὑπὸ τῆς κοινῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως πρεσβευόμενα ὀρθόδοξα δόγματα, καὶ τὰ οὕτως ἀπηκριβωμένα ἐπιστημονικῶς πορίσματα αὐτῆς νὰ θέσῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν ὑπ' αὐτῆς ἐν καιρῷ τῷ δέοντι αὐθεντικὴν καὶ ἐπίσημον διατύπωσιν τῶν ἀκαθορίστων δογμάτων διὰ τοῦ μόνου ὄργανου, ὃ κέκτηται πρὸς τοῦτο, ἰ.ἔ. τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἣς ἡ ἀπόφασις εἶναι ἡ μόνη κανονικὴ καὶ ἀλάθητος φωνὴ τῆς ἀληθοῦς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἡ δὲ Συμβολικὴ, ὡς ἐπιστήμη τῶν χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν, ἐξετάζουσα συγκριτικῶς καὶ συστηματικῶς τὴν ἰδιαίτουσαν δογματικὴν διδασκαλίαν, ὀργάνωσιν καὶ ζωὴν καθέλου ἐκάστης Ἐκκλησίας, ἐξακριβοῦσα τὰς δογματικὰς καὶ τὰς ἄλλας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν διαφορὰς, καὶ συνυφαίνουσα καταλλήλως καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν ἑτεροδιδασκαλιῶν, δὲν ἀνήκει μόνον καὶ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸν ἱστορικὸν ἢ εἰς τὸν συστηματικὸν κλάδον τῆς Θεολογίας, ἀλλ' ἴσται ἐν τῷ μεταίχμιῳ αὐτῶν, μετέχουσα καὶ ὑπεισερχομένη εἰς ἀμφοτέρους, καὶ δὴ περισσότερον καὶ βαθύτερον εἰς τὸν συστηματικὸν κλάδον. Καθ' ὅσον δὴλα δὴ ἡ σύγχρονος Συμβολικὴ—ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν περὶ τὰς δογματικὰς μόνον διαφορὰς συγκριτικῶς ἀσχολουμένην καὶ διὰ τοῦτο μὴ παρέχουσαν πλήρη καὶ ἐνιαίαν εἰκόνα ἐκάστης Ἐκκλησίας παλαιότεραν Συμβολικὴν—καθ' ὅσον, λέγομεν, περιγράφει τὴν συνολικὴν κατάστασιν ἐκάστης Ἐκκλησίας ἐν τε τῷ παρελθόντι καὶ ἐν τῷ παρόντι, ὑπεισέρχεται εἰς τὸν ἱστορικὸν κλάδον τῆς Θεολογίας, καθ' ὅσον δὲ ἐρευνᾷ συγκριτικῶς καὶ συστηματικῶς τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν ἐκάστης Ἐκκλησίας, τοῦθ' ὅσαρ ἀποτελεῖ τὸ κύριον ἔργον αὐτῆς, ἀνήκει εἰς τὸν συστηματικὸν κλάδον καὶ ἴσται παρὰ τὴν Δογματικὴν. Ἄλλ' οὕτως ἡ Συμβολικὴ ἀποβαίνει, κατὰ μέγα μέρος, γενικὴ συγκριτικὴ δογματολογία τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἐκθέτουσα συγκριτικῶς τὰ δόγματα αὐτῶν, καὶ κρίνουσα αὐτὰ ἀπὸ τῆς ἐπόψεως τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἀνήκει ὁ Συμβολικός, προσλαμβάνουσα δὴλα δὴ καὶ ἀνάγκωσιν τινὰ ἀπολογητικὴν καὶ ἀντιρροητικὴν καὶ ἐλεγκτικὴν καὶ πολεμικὴν, ἀπὸ τῆς ἐπόψεως δὲ ταύτης σχετίζεται καὶ πρὸς τὴν Ἀντιρροητικὴν καὶ Πολεμικὴν Θεολογίαν τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς Βυζαντιακῆς Ἐκκλησίας. Ἐκ τῶν εἰρημένων καταφαίνεται συνάμα καὶ ἡ μεγάλη σημασία τῆς Συμβολικῆς. ἥτις ἐν τῇ ἀναζητήσει τῆς ἀληθείας ἐν τῇ δογματικῇ διδασκαλίᾳ τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπευθύνει οἶονεὶ τὸ ἐρώτημα τοῦ Πιλάτου: τί ἐστὶν ἀλήθεια καὶ ἐν ποίᾳ Ἐκκλησίᾳ εὑρηται αὕτη. Ἐπὶ πλεόν ἡ σημασία καὶ ἡ ἀναγκαιότης τῆς Συμβολικῆς κατέστη μεγαλυτέρα καὶ ἐπιτακτικωτέρα κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, συνεπεῖα τῆς οἰκουμενικῆς ἐνωτικῆς κινήσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, εἰς ἣν μετέχει

καὶ ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία. Διότι ἡ συμμετοχὴ αὐτῆ προϋποτίθει βεβαίως πλήρη καὶ ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, καὶ ἰδίως τῆς διδασκαλίας αὐτῶν καὶ τῶν ἐν γένει ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν ἢ ἀποκλίσεων αὐτῶν ἀπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ζητήματα περὶ τὰ ὁποῖα ἀποκλειστικῶς ἀσχολεῖται ἡ Συμβολικὴ.

Τέλος ἡ Χριστιανικὴ Ἠθικὴ, εἰς τὸν συστηματικὸν τῆς Θεολογίας κλάδον μετὰ τῆς Δογματικῆς ἀνήκουσα, ἀναχωρεῖ ἀπὸ τῆς Δογματικῆς, τῶν ἀρχῶν τῆς ὁποίας εἶναι, ὡς παρατηρήθη, πρακτικὴ ἐφαρμογὴ ἐν τῷ χριστιανικῷ βίῳ, ὑφισταμένης πλήρους ἀντιστοιχίας καὶ συμφωνίας μεταξὺ θεωρίας καὶ πράξεως, χριστιανικῆς πίστεως καὶ χριστιανικῆς ζωῆς. Ἐντεῦθεν αἱ ἐπὶ μέρους ἠθικαὶ διδασκαλαὶ ἔχουσι πάντοτε σχεδὸν δογματικὴν τινα βάσιν, γενικῶς δὲ ἡ Χριστιανικὴ Ἠθικὴ πραγματεύεται τοὺς κανόνας τῆς ἠθικῆς βουλῆσεως καὶ ἐνεργείας καὶ ζωῆς τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς χριστιανικῆς Ἀποκαλύψεως, ἥτις εἶναι ἡ κυρία πηγὴ αὐτῆς, ἐξ ἧς ἀρῶνται τὸ ἀπόλυτον καὶ ὑποχρεωτικὸν κύρος αὐτῶν αἱ ἠθικαὶ ἐντολαὶ καὶ ἀπαιτήσεις. Εἶναι ἄλλως γνωστὸν, ὅτι ἀνεκάθεν ἡ θρησκευτικὴ πίστις ἀπετέλει τὸν πυρῆνα τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως καὶ τὴν ἀνεξάντλητον πηγὴν τοῦ ἠθικοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλ' ὡς ἔχουσα ἡ Χριστιανικὴ Ἠθικὴ ἴδιον ὑποκείμενον καὶ πεδῖον ἐρεῦνης, ἴδιον περιεχόμενον, ἴδιαν μέθοδον καὶ σύστημα ἐπιστημονικόν, ἴδιον τέλος πρὸς ὃ κατατείνει, καὶ ἴδιαν πηγὴν καὶ βάσιν, αἵτε στηριζομένη ἐπὶ ἀμέσων ἀποκεκαλυμμένων ἠθικῶν διδασκαλιῶν τοῦ Θεοῦ ὡς καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἠθικῶν κανόνων καὶ θεσμῶν, διαστέλλεται ἐνθεν μὲν τῆς Δογματικῆς, ἐνθεν δὲ τῆς Φιλοσοφικῆς Ἠθικῆς, ὡς αὐτοτελὴς καὶ αὐτόνομος ἐπιστήμη. Εἶναι δὲ ἡ Χριστιανικὴ Ἠθικὴ κατ' ἐξοχὴν κανονιστικὴ ἐπιστήμη, καθορίζουσα τοὺς γενικοὺς ὀρθοὺς κανόνας καὶ γνώμονας τῆς ἠθικῆς βουλῆσεως καὶ ζωῆς τῶν χριστιανῶν, ὧν ἑνὸς μίξις τὸν βίον κατὰ τὸν ὀρθὸν συνάγοντα πρὸς τὸν θεῖον προορισμὸν αὐτῶν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι οἱ ἠθικοὶ κανόνες καὶ γενικῶς τὸ ἠθικὸν ἀγαθὸν εἶναι ἐκφρασις τῆς βουλῆσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπομένως ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ταύτης ἡ Χριστιανικὴ Ἠθικὴ εἶναι ἐτερόνομος ἢ μᾶλλον θεόνομος ἐπιστήμη, οὐχ ἥτιον ὅμως, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ δογματικῷ καὶ ἠθικῷ συστήματι ὁ ἀνθρώπινος παράγων παίζει, πρὸς τῷ θεῷ, μέγαν ὄλον, οὕτως ὥστε τῆς συνεργείας ἀμφοτέρων προῖον εἶναι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι δυνατόν οἱ ἠθικοὶ κανόνες καὶ ἐν γένει ὁ ἠθικὸς νόμος, θεωρούμενος οἰονεὶ ὡς ἐγγενῆς ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου τοῦλάχιστον ἐν σπέρματι. — εἶναι, λέγομεν, δυνατόν καὶ πρέπει νὰ παρουσιάζηται ὡς ἐκφρασις καὶ τῆς βουλῆσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὅποτε ἡ ἠθικότης αὐτοῦ δὲν εἶναι παντάπασιν ὁμοίος τῆς αὐτονομίας ἐκείνης, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ Ἠθικὴ Φιλοσοφία τοῦ Καντίου.

Μεταβαίνομεν νῦν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ὑποκειμένου τῶν ἡμετέρων μαθημάτων, ἥτοι τῆς ἐννοίας ἀφ' ἐνὸς μὲν τοῦ δόγματος καὶ τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξε-

ως αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ ὑποκείμενον τῆς Δογματικῆς, τῆς Ἱστορίας τῶν δογμάτων καὶ τῆς Συμβολικῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ χριστιανικοῦ ἥθους, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ ὑποκείμενον τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς.

Δόγματα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας εἶναι αἱ ἐπὶ τῆς θείας αὐθεντίας ἐρειδόμεναι καὶ ἀπόλυτον καὶ ὑποχρεωτικὸν κεκτημένα κύρος θεωρητικὰ τῆς πίστεως ἀλήθειαι, αἱ ὁποῖαι, περιεχόμεναι συνεπτυγμένως ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ φερομένης ἀνεπτυγμένως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτιον θεολογικῶς ἐν τῇ Ἱεραῖ Παράδοσει, ἐπιστεῦθησαν ἀνεκάθεν ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν μέρει μὲν ὠρίσθησαν καὶ διευτρώθησαν συνοδικῶς ὑπ' αὐτῆς, ἐν μέρει δὲ ἀναγνωρίζονται ὑπὸ τῆς κοινῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως διδάσκονται ἐν τῇ πράξει ἀδιαλείπτως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκ τοῦ ὀρισμοῦ τούτου συνάγεται, ὅτι ὡς χριστιανικὰ δόγματα ἐν τῇ εὐρείᾳ καὶ πραγματικῇ ἢ ἐν σημασίᾳ τῆς λέξεως δύναται νὰ θεωρηθῶσι πᾶσαι αἱ ἀλήθειαι τῆς πίστεως, αἱ ὑπὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱεραῖ Παράδοσεως διδασκόμεναι καὶ ἔκπαλαι πιστευόμεναι καὶ κηρυσσόμεναι ὑπὸ τῆς διδασκούσης Ἐκκλησίας, ἐν τῇ στενῇ καὶ εἰδικῇ θεολογικῇ ἐννοίᾳ εἶναι κυρίως αἱ ἀλήθειαι, αἱ ὁποῖαι διδασκόμεναι ὑπὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱεραῖ Παράδοσεως καθωρίσθησαν καὶ διευτρώθησαν ἐπισήμως ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ὡς τοιαῦτα ἐν κυριολογίᾳ καὶ κατ' ἐξοχὴν ὀρθόδοξα δόγματα, ἔχοντα τὴν ἀλάθητον διατύπωσιν καὶ τὴν ἐπίσημον καὶ πανηγυρικὴν κύρωσιν καὶ, οὕτως εἰπεῖν, τὴν σφραγίδα τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, θεωροῦνται παρ' ἡμῖν τοῖς Ὁρθοδόξοις κυρίως δύο, τὸ τριαδικὸν καὶ τὸ χριστολογικόν. Ἄλλα πλὴν τούτων καὶ αἱ μὴ διατυπωθεῖσαι ἐπισήμως ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀλήθειαι τῆς πίστεως, ὅσον περὶ θείας χάριτος, δικαιοσύνης, μυστηρίων, Ἐκκλησίας κλπ., ὡς διδασκόμεναι ὑπὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱεραῖ Παράδοσεως καὶ προβαλλόμεναι τοῖς πιστοῖς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς προσδοχὴν, δύναται νὰ ὀνομαζῶνται ὁμοίως δόγματα, ἀκριβῶς ὅπως πᾶσαι αἱ περὶ πίστεως διδασκαλαὶ τῆς ἀρχαιότητος Ἐκκλησίας, ἐν αἷς καὶ αἱ εἰς τὸ τριαδικόν καὶ τὸ χριστολογικόν δόγμα ἀναφερόμεναι, ὀνομαζόντο δόγματα ἤδη κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας, ἥτοι πρὸ τῆς ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐπισήμου διατυπώσεως αὐτῶν, ὡς συνάγεται π. χ. ἐκ τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου Ἀντιοχείας, παραινούντος τοὺς Μαγνησίους: «σπουδάζετε βεβαιωθῆναι ἐν τοῖς δόγμασι τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων», καὶ ἐκ τοῦ Ὁριγένους, ὁμιλοῦντος περὶ αὐτῶν κατὰ Χριστιανισμὸν σωτηρίων δογμάτων», καὶ ἐπεξηγοῦντος «secundum dogma nostrum, id est secundum Ecclesiae fidei». Τοῦτο δὲ, διότι ἡ διδάσκουσα Ἐκκλησία,

1. Ἰγνατίου Ἀντιοχείας, Μαγνησ. 13, 1. Migne P. G. 5, 672.

2. Ὁριγένους, Περὶ ἀρχῶν IV, 1, 1, 2. Πρβλ. καὶ Κατὰ Κέλσου III, 76. Migne P.G. 11, 344. 1620.

3. Ὁριγένους, Περὶ ἀρχῶν I, 7, 1. Πρβλ. καὶ Κατὰ Κέλσου II, 4. Migne P.G. 11, 171. 180.

ὡς φύλαξ καὶ ἐρημνὸς τῆς Ἀποκαλύψεως, εἰδοποιεῖ καὶ διατεταῖ τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως εἰς δόγματα διτῶς, ἢτοι ἢ διὰ τῆς ἐν Οἰκουμενικαῖς Συνόδου πανηγυρικῆς διατυπώσεως τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως ἐν ὅροις ἀμεταβλήτοις καὶ ἀμτακινήτοις, ἢ διὰ τῆς συνεχοῦς διδασκαλίας καὶ τοῦ κηρύγματος αὐτῶν πρὸς τοὺς πιστοὺς, καὶ ἐν τοπικαῖς Συνόδοις ἢ ἐκδέσει πίστεως ἢ θεολογικαῖς τῶν Πατέρων συγγραφαῖς ὑποτυπώσεως αὐτῶν καὶ ἀναγνωρίσεως ὑπὸ τῆς κοινῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἔχομεν τὰ ἐν κυριολεξίᾳ δόγματα, ἢτοι τὰ ἐν ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις ἀληθῶς δεδομένα ἐν ὅροις πίστεως, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἔχομεν ὡσαύτως δόγματα ἐν εὐρείᾳ ἐνοίᾳ, ἢτοι τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ γενικῶς δεδομένα, αἵτινα στεροῦνται ἀπλῶς τοῦ ἑξωτερικοῦ γνωρίσματος καὶ, ὡς ἐλέχθη, τῆς σφραγίδος τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ὁ ἐπίσημος ἐν Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις δογματικὸς καθορισμὸς εἶναι, διὸ διαφόρους ἱστορικῆς καὶ οὐχὶ ὀργανικῆς φύσεως λόγους, ἀδύνατος, ὡς μετὰ τὸ: ἢ αἴτινα συμβαίνει ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς δόγματα ἰσχύουσιν ἐν αὐτῇ, πρὸς τοὺς ἐν Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις διατυπωθεῖσι, καὶ πᾶσι αἱ ἄλλαι σωτηριῶδες ἀλήθειαι τῆς πίστεως, αἱ ὑπὸ τῆς ἀσθητικῆς Ἐκκλησίας αὐθεντικῶς καὶ ἀκατακλύστως διὰ τῶν αἰώνων διδασκόμεναι καὶ ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησιαστικῇ συνειδήσει φερόμεναι, εἰσὶν ἐπαφθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ πράξει σωτηριῶδες εἰς δόγματα, δεδομένα ἐξ ἑνὸς πανηγυρικῆς κηρύξεως καὶ ἀκριβοῦς διατυπώσεως ἐν Οἰκουμἐνικῇ Συνόδῳ. Διότι ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσιν ἢ αὐτῇ Ἐκκλησίᾳ αὐθεντικῶς ὀρίζει τὰ δόγματα, τῷ ἀλαθῆτι αὐτῆς κηρυχθέντα καὶ ἐὰν τὸ ἐν αὐτῇ ἐνοικούντος Ἁγίου Πνεύματος καθοδηγούμενη. Καὶ τὰ μὲν ἐπισήμως ὁρισθέντα δόγματα διτυπώσεν ἢ Ἐκκλησία ἐν τοῖς συμβολαῖς καὶ τοῖς ὅροις τῶν Οἰκουμἐνικῶν Συνόδων καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐγκριθεῖσιν τοπικῶν, τὰ δὲ λοιπὰ κηρυχθέντα ἐν τοῖς γραπτοῖς μνημείοις τῆς Παραδόσεως, τοῖς τὴν κοινὴν ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν ἐκφράζουσι, καὶ πρὸ πάντων ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν τῶν τοπικῶν Συνόδων καὶ τοῖς συγγραμμοῖς τῶν ἑρῶν Πατέρων, ὧν ἢ ὁμόφωνος διδασκαλία, ἠθικῶς καὶ οὐχὶ μαθηματικῶς λαμβανόμενῃ, θεωρεῖται ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων ὡς αὐθεντικῆς κηρύξεως τῆς ἀείποτε ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πρεσβευομένης καὶ διδασκόμενης δογματικῆς διδασκαλίας αὐτῆς.

Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται συνάμα δῆλον, ὅτι τὰ δόγματα ἔχουσιν ἱστορίαν πρὸς ἑαυτά, ἔχουσι δὲ ἄλλα δὴ βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν καὶ ἐξέλιξιν, ἥτις εἶναι διπλῆ, ἢτοι πρῶτον μὲν ἐκκλησιαστικῇ, αὐθεντικῶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐνεργουμένη, δεύτερον δὲ θεολογικῇ καὶ ἐπιστημονικῇ, ἐπικουρικῶς ὑπὸ τῶν θεολόγων ἀναλαμβάνομένη καὶ ὑποκειμένη εἰς τὴν πρῶτην. Ἄλλ' ἢ κοινῆ ἀνάπτυξιν καὶ ἐξέλιξιν τῶν δογμάτων πρέπει νὰ νοηθῇ ὑπὸ τὴν ἐνοίαν τῆς ὅλης ἐσωτερικῆς μεταβολῆς τῆς μορφῆς μόνον τῶν θεῶν ἀληθειῶν, ὡς ἀπλῆ δηλονότι διασάφης καὶ ἐμβάνυν-

σις καὶ διατύπωσις αὐτῶν, οὕτως ὡς ἐν δὲν δημιουργοῦνται κοινὰ θέματα, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ ἀμετάβλητα κατὰ τὴν οὐσίαν δόγματα διατυπώνονται καινῶς. Πράγματι, τὰ δόγματα εὑρίσκονται ἀνεπτυγμένως ἢ συνεπτυγμένως καὶ ἐν σπέρματι ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, ὡς θεόθεν δὲ ἀποκαλύμμεναι καὶ πλῆτον κύρος ἔχουσαι ἀλήθειαι δὲ ὑπόκεινται εἰς μεταβολὴν τινα ἢ ἐξέλιξιν καὶ πρὸς ὅσον κατὰ τὴν οὐσίαν. Διότι τὰ δόγματα εἶναι ἢ ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἀποκαλυφθεῖσα ἀλήθεια, αὐτῆς αὐτῆ ἢ ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἢ ἐν τῷ ἐνανθρωπήσαντι Υἱῷ καὶ Λόγῳ αὐτοῦ κορυφωθείσα καὶ τελειωθείσα καὶ ἔκτιστε ἀμετάβλητος ἔσσει παραμένουσα. Τὸ τοιοῦτο δ' ὅμως αἰσθητῶς ἀποκλείει, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἐμπερικλείει βαθύτεραν τινα ἐρευναν καὶ ἐρημνείαν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς θείας Ἀποκαλύψεως πρὸς κατανόησιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ πράγματι, ἢ Ἐκκλησία, τὸ μὲν ἵνα φέρῃ ἐγγύτερον εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα καὶ κατασπῆσθαι μᾶλλον καταληπτὸς τὰς ὑπερφυσικὰς ἀληθείας, τὸ δὲ ἵνα διατηρήσῃ ταύτας ἀπαραχαράκτους καὶ προφυλάξῃ καὶ ἀμνηστῆ κατὰ πάσης παρανοήσεως καὶ παρερμηνείας καὶ νοθείας αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν αἰρετικῶν, προσέβη κατὰ διαφόρους ἐποχὰς δι' Οἰκουμἐνικῶν Συνόδων καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς πληροτέραν διασάφην καὶ ἀνάπτυξιν καὶ διατύπωσιν τῶν θεμελιωδιστέρων καὶ σημαντικωτέρων διὰ τὴν πίστιν ὡς καὶ τῶν ὑπὸ τῶν αἰρετικῶν παρανοηθέντων θεῶν δογμάτων, οὕτω δὲ ἐνῶ ταῦτα ἐσωτερικῶς καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν πορέμεναι ἀμετάβλητα, ἑξωτερικῶς καὶ κατὰ τὴν μορφήν ὑπέστησαν ἀνάπτυξιν τινα, μείζονα δηλονότι διασάφην καὶ ἐμβάνυναν καὶ τελειωτέραν διατύπωσιν καὶ ἐκφορὰν κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἐξωτερικὰς ἀφορμὰς καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας. Παρόμοιον τι πρᾶξι ἐσαυτῶς ἢ διδασκουσα Ἐκκλησία πολυσχιδῶς καὶ πολυτρόπως σχεδὸν καθ' ἐκάστην, ἰδίως κηρύττουσα καὶ εὐαγγελισομένη τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς πιστοὺς καὶ τὰ σκοτεινὰ διασαφείσα καὶ ἐμνησθούσα καὶ καταληπτὰς καθιστώσα αὐτοὺς τὰς θείας ἀληθείας ἢ διὰ τῶν ὀρθοδόξων θεολόγων αὐτῶς ἐργασάσα ἐπιστημονικῶς καὶ ἀναπτύσσουσα αὐτάς. Τοιοῦτοτρόπως ἐπιτυγχάνεται πρὸς τὴν κατανόησιν καὶ γνώσεως τῶν δογμάτων, συνισταμένη ἐν τῇ βαθύτερᾳ καὶ σαφετέρᾳ καὶ ἀκριβεστέρᾳ γνώσει αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλ' αὐτοῦτο οὐδαμῶς σημαίνει πρὸς ὅσον ἢ μεταβολὴν καὶ αὐτῶν τῶν δογμάτων. Οὐχὶ ἢ ἀλήθεια καθ' ἑαυτὴν, ἀλλ' ἢ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων γνώσις τῆς ἀληθείας προσοδεῖ. Ἐπομένως μόνον ἀπὸ τῆς ὑποκειμένης καὶ τυπικῆς ταύτης ἐπόψεως δύναται νὰ γίνηται λόγος περὶ ἐξέλιξεως τῶν δογμάτων, ἐνῶ ἀντικειμενικῶς καὶ κατὰ τὸ περιεχόμενον παραμένουσι ταῦτα πάντοτε τὰ αὐτά. Οὕτως ἄρα δεχόμεθα ἀνάπτυξιν τῶν δογμάτων ἐν τῇ ἐνοίᾳ ὅτι ταῦτα ἀναπτύσσόμενα καὶ διατυπώμενα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀλλασσοῦσι μόνον ἐξωτερικὴν μορφήν, ἐνῶ κατὰ τὸν ἐσωτερικὸν πυρῆνα καὶ τὴν οὐσίαν καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν παραμένουσι πάντοτε ἀμετάβλητα.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ Δ. ΛΩΛΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΚΟΛΛΕΓΙΩ, ΑΘΗΝΩΝ

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

[2]

III

Ἐναντίον τοῦ δμίλου τούτου τῶν γυναικῶν ἐστράφησαν τὰ βέλη τῶν ἀρνητῶν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ πρὸ παντὸς ἐναντίον τῆς τελευταίας κατηγορίας, ἐναντίον τῶν Μυροφόρων, διότι αὐταὶ ἦσαν αἱ μεταβᾶσαι εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἰησοῦ καὶ αὐταὶ μετέδωκαν πρῶται τὴν ἀγγελίαν τῆς Ἀναστάσεως.

Ἄς ἐξετάσωμεν λοιπὸν ἐδρύτερον ποῖα εἶναι ἡ ἐναντίον των κατηγορία καὶ ἂς ἐρευνησωμεν νὰ ἴδωμεν πῶς ἐπίσκειται ἡ ἀλήθεια.

Ὁ Strauss, ὁ Renan καὶ οἱ μετ' αὐτῶν κατηγοροῦσαν τὰς μυροφόρους, ὅτι αὐταὶ διατελοῦσαι ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς ἰσχυρᾶς πρόσωπικότητος τοῦ διδασκάλου των, ἐφαντάσθησαν, ὅτι εἶδον ἀναστάντα τὸν Ἰησοῦν, τὸν ὅποιον ἔχασαν τὸσον αἰφνιδίως καὶ ὑπὸ τὸσον τραγικᾶς συνθήκας. Δὲν ἤθελαν νὰ πιστεύσουν, ὅτι τὸν ἔχασαν. Ἐφαντάζοντο παντοῦ τὴν παρουσίαν Του. Ἦκουον παντοῦ τὴν φωνὴν Του. Ἐβλεπον παντοῦ

Τέλος τὸ ἀποτελοῦν τὸ ὑποκείμενον τῆς ἠθικῆς χριστιανικῆς ἡθους οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἄλλ' ἢ ὁ εἰς τοὺς χριστιανούς ἀρμόζων ἰδιαίτερος τρόπος τοῦ ἠθικῶς βούλεσθαι, ἐνεργεῖν καὶ ζῆν συμφώνως πρὸς τὸ ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἀποκαλύψει περιεχόμενον θέλημα τοῦ Θεοῦ. Αἱ γνωστικαὶ ἀρχαὶ καὶ τὰ κριτήρια τοῦ χριστιανικοῦ ἡθους εὐρηναῖαι ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, τῇ Ἱερᾷ Παράδοξίᾳ καὶ τῷ νόμῳ τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς φύσεως καθόλου. Ἀλλὰ συνήθως καὶ χριστιανικὸν ἡθος εἶναι ἀπόρροια καὶ ἐνεργὸς ἐκδηλώσις τῆς χριστιανικῆς πίστεως, καὶ κατ' ἀκολουθίαν συμβάλλεται τοῦτο εἰς τὴν ἠθικὴν ἀναγέννησιν, τὸν ἀγιασμόν καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ χριστιανοῦ. Ἀφοῦ τῷ ὄντι ἐν τῷ ἔργῳ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου μεγάλη εἶναι ἡ συμμετοχὴ τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος, ἐκδηλουμένη ἐν τῇ πίστει καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις τοῦ χριστιανοῦ, καὶ ἀφοῦ ἐξ ἄλλου στενοτάτη εἶναι ἡ σχέσις μεταξὺ χριστιανικοῦ ἡθους καὶ ἀγαθῶν ἔργων, καρπῶν ἐκείνου ὄντων, κατανοεῖται ἐντεῦθεν ἡ μεγάλη σημασία τοῦ χριστιανικοῦ ἡθους διὰ τὴν σωτηρίαν ἐκάστου. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται, ὅτι δόγματά τινα τοῦ Χριστιανισμοῦ, οἷα τὰ περὶ ἀναγεννήσεως, δικαιοσύνης καὶ ἀγιασμοῦ, ἔχουσι καὶ ἠθικὸν τινα χαρακτήρα, προϋποτιθέμενα ὠρισμένας ἐνεργείας δεκτικότητος καὶ συνεργείας τοῦ ἐλευθέρου ἀνθρώπου κατὰ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν σχέσιν αὐτοῦ. Ἐκτὸς τούτου τὸ χριστιανικὸν ἡθος εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν γνῶρισμα τῆς ἐπικρατήσεως τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἧς μέλος ἀποτελεῖ ὁ ἀναγεννηθεὶς καὶ πρὸς τὴν ἠθικὴν τελείωσιν χωρῶν ἀνθρώπος, διὰ τὸν ὅποιον ὁ Θεὸς καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἀποτελοῦσι τὸν τελικὸν καὶ ὕψιστον σκοπὸν τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως.

(Συνεχίζεται τὸ τέλος)

τὴν γλυκεῖαν μορφήν Του. Δὲν ἠνείχοντο τὸν ἐξαφανισμόν Του. Δὲν ἀπέθανε, Δὲν ἦτο δυνατόν. Πρέπει νὰ ζῆσῃ. Πρέπει νὰ ζῆῃ⁴⁶.

Ἦπ' αὐτὴν τὴν ψυχολογικὴν κατάστασιν διατελοῦσαι, εἶδον κατὰ φαντασίαν τὸν Ἰησοῦν, ὅτε μετέβησαν εἰς τὸν τάφον. Δηλαδή ἐπαθον ὑποβολὴν τὴν ὅποιαν ἤσκει ὁ Ἰησοῦς εἰς αὐτάς⁴⁷. Μαγνητισμέναι ἀπὸ τὴν μορφήν τοῦ διδασκάλου ἐπαυσαν νὰ σκέπτονται καὶ νὰ κρίνουν μὲ ἀδυστηρὰν καὶ φύχραιμον λογικὴν⁴⁸.

Εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς κατηγορίας αὐτῆς φαίνεται, ὅτι τοὺς βοηθοῦν καὶ τὰ εὐαγγέλια. Πράγματι δὲ οἱ Ἀπόστολοι, ὅταν ἐπληροφορήθησαν ἀπὸ τὰς μυροφόρους τὴν ἀγγελίαν τῆς ἀναστάσεως «ἠπίστουν αὐταῖς» καὶ «ἐφάνησαν ἐνώπιόν αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν»⁴⁹. Μὲ ἄλλα λόγια δὲν ἔδωσαν καμμίαν προσοχὴν οὔτε πίστιν εἰς τὴν πληροφορίαν καὶ ἐθεώρησαν τὰ λεγόμενα ὑπ' αὐτῶν ὡς φλυαρίαν, ὡς φαντασιοπληξίαν, ὡς γέννημα τῆς φαντασίας των. Ἀκόμη περισσότερον ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν Ἀ' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν του γράφων διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰς ἐμφανίσεις του δὲν γράφει οὔτε λέξιν, ὅτι ἐνεφανίσθη καὶ εἰς τὰς γυναῖκας, ἐνῶ τούναντίον ἀναγράφει ὅλας τὰς ἄλλας ἐμφανίσεις τοῦ Χριστοῦ⁵⁰.

Δὲν εἶναι καθόλου παράδοξος ἡ στάσις τῶν Ἀποστόλων ἀπέναντι τῶν γυναικῶν αὐτῶν. Ὁ πρῶτος λόγος εἶναι ὅτι δὲν ἔτρεφον οἱ ἴδιοι καμμίαν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς γυναῖκας. Θὰ ἐγνώριζον, ὅτι ἡ γυναῖκα λόγῳ τῆς φύσεώς της, εὐκολα πλανᾶται ὑποκειμένη εἰς παντὸς εἶδους φαντασιοπληξίας.

46. Εἰ. Renan, Οἱ Ἀπόστολοι, μν. μετ. σελ. 51 ἐξ. ἰδίᾳ σελ. 53: καὶ γυναῖκας ἰδίως νοερώς παράστανον ἀπαυθύνουσαι εἰς αὐτὸν τὰς τρυφερωτέρας τῶν ὑποπιῶν των. Ἡ σκέψις των οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐγκατέλειπε τὸν γλυκὺν φίλον τὸν σαδανωμένον μὲ ἀμύραν, ὃν αἱ φεῦλοι ἐθανάτωσαν» καὶ δὲ: «ἡ μικρὰ χριστιανικὴ κοινὼνία ἐτέλεσε τὸ ἀληθινὸν θαῦμα» ἀνήγειρεν ἐκ νεκρῶν τὸν Ἰησοῦν ἐν τῇ κ α ρ δ ι φ α ὕ τ η ς, διὰ τῆς θερμῆς ἀγάπης ἣν πρὸς αὐτὸν ἔτρεφον. Ἀδτὴ ἀπεφάσισεν ὅπως ὁ Ἰησοῦς μὴ ἀποθάνῃ.

47. «Προσῆλθη ἡ θεωρία τῆς ὑποβολῆς τῶν μαθητῶν, οἵτινες τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν ἴδαλμα, ὃ περ ἐν αὐτοῖς ἐπλάσθη, ἐθεώρησαν ὡς ἀντικειμενικὸν γεγονός». Ἰ Δ. Φ ρ α γ κ ο ὄ λ η, ἔ. ἀ. σελ. 1067.

48. «Ὁς ἐκ τῆς σφοδρᾶς τεταραγμένης φαντασίας της [τῆς Μαγδαληνῆς ὁ Renan κυρίως αὐτὴν θεωρεῖ ὑπαίτιον τῆς δημιουργηθείσης φήμης περὶ ἀναστάσεως], καὶ τῶν διακεκομμένων καὶ ἀσυναρτήτων λόγων της μερικαὶ ἐξέλαβον αὐτὴν ὡς παθοῦσαν τὰς φρένας». Ε. Renan, ἔ. ἀ. σελ. 59. Γ ρ . Π α π α μ ι χ α ἡ λ, ἡ Ἀνάστασις τοῦ Ἰ. Χρ. τρῶνθς κλπ. σελ. 9 ἐξ. Γ ρ . Τ ο σ ρ ν α γ ι ἄ ν ν ο υ, μν. ἔ. σελ. 120 ἐξ. Π. Τ ρ ε μ π ἔ λ α μ ν. ἔ. σελ. 443. Πολὴ παλαιότερον (τὸν 2ον μ. Χ. αἰῶνα) ὁ Κέλσος διήρξεν ὁ πρῶτος εἰσηγητὴς ταύτης τῆς ὑποθέσεως διατυπώσας αὐτὴν ὡς ἐξῆς: «Γυνὴ πάροιστος, ὡς φατέ, καὶ εἰ τις ἄλλος τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς γοητείας, ἦτοι κατὰ τινα διάθεσιν ὀνειρώδης, ἢ κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν δόξῃ πεπλανημένη φαντασιώθεις, ὅπερ δὴ μυροῖς συμβέβηκεν ἢ, ὅπερ μᾶλλον, ἐκπλήξῃ τοὺς λοιποὺς τῇ τερατείᾳ ταυτῇ, θελήσας, καὶ διὰ τοῦ τοιοῦτου ψεύματος ἀφορμὴν ἄλλοις ἀγύρταις παρασχεῖν». (Ἐ ρ ι γ ἔ ν ο υ ς, Κατὰ Κέλσου. Ἐ. Π. Migne, 11,844—885.

49. Λουκ. 24,11.

50. Ἀ' Κορινθ. 15,3—8.

Εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς μπορεῖ νὰ προστεθῇ καὶ ὁ σοβαρώτερος ἔξής: Οἱ Ἀπόστολοι μὲ τὴν σταύρωσιν καὶ τὴν ταφήν τοῦ διδασκάλου των ἐθεώρησαν λήξαν τὴν περιπέτειόν των καὶ διαψευδόμενα τὰ ὄνειρα καὶ τὰ ἐπιτάδας καὶ μελλοχολικώτατα διετύπωνον «ἡμεῖς δὲ ἠλιθίζομεν, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλων λυτρωθῆναι τῶν Ἰερραήλ⁵¹».

Ἄλλα ἐπερφέμεταν ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ οὐδέποτε τὸ αἰτιρὸν τέλος καὶ τὴν ταφήν καὶ οὐδὲ κἄν ἐφαντάζοντο ἀνάστασιν αὐτοῦ, διότι «οὐδέπω ἤδεισαν τὴν γραφήν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι⁵²».

Δι' αὐτοὺς αὐτοὺς τοὺς λόγους οἱ Ἀπόστολοι δὲν διδον καμμίαν προσοχὴν ἢ σημασίαν εἰς τὰ λεγόμενά των. Ἐπ' αὐτῶν καὶ ἄλλοι στηριχθέντες ὁ Strauss, ὁ Renan καὶ ἄλλοι διετύπωναν τὴν θεωρίαν τῆς πλάτης.

IV

Ἄς ἐξετάσωμεν τὴν ἐν αἱ γυναῖκες αὐτοῦ ἦσαν ὑστερική, ἢ διετίθον ὑπὸ τὴν ὑπνωτικὴν ὑποβολὴν τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐν ἐκπλαθήσασαν πράγματι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως.

Μεγάλαι προσωπικότητες ἀσχοῦν τεραστίαν ἐπίδρασιν καὶ ὑποβολὴν ὄχι μόνον εἰς ἄτομα, ἀλλὰ πολιτικῶς καὶ εἰς ἐθνικῶς λαοὺς, τοὺς ὁποίους οὖρον ὀπισθὲν των⁵³. Ἡ ψυχολογία μᾶς διδάσκει, ὅτι ἡ ὑποβολὴ εἶναι μεγίστης σημασίας δύναμις ψυχικῆ, τῆς ὁποίας κἄνται χρῆσιν καὶ ἡ ἰατρικὴ πρὸς θεραπείαν ψυχικῶν πρὸ παντὸς ἀσθενειῶν.⁵⁴

Ἐπιβολὴν δὲ ὑφίσταται ἓνα ἄτομον, ὅταν δέχεται ἀνευ ἐλέγχου καὶ ἀνευ ἀντιρρήσεως τὰς ἰδέας καὶ σκέψεις ἄλλου προσώπου, πὸ ὅποιον ἀσκει τὸσσην ἐπίδρασιν καὶ ἐπιρροὴν ἐπ' αὐτοῦ, ὥστε νὰ γίνεται κύριος αὐτοῦ.⁵⁵ Καὶ τοιαυτοτρόπως μεταβάλλεται τὸ ἄτομον αὐτὸ εἰς ἕτερον/ἑν, μὴ δυνάμενον νὰ πράξῃ καὶ νὰ σκεφθῇ τίποτε ἀφ' ἑαυτοῦ εἰμὴ ὅτι υπέβαλεν εἰς αὐτὸ τὸ ἐπίδρασιν πρόσωπον. Καὶ τότε ὑπνωτισμένον, ἄτομον τινά, τὸ ἄτομον αὐτὸ οὖρεται ὀπισθεν τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν προθέσεων τοῦ ἐπιδρῶντος προσώπου καὶ ἐξυπηρετεῖ τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἔχομεν ὡς ἐπακόλουθα πληθὺς παραισθήσεων καὶ ψευδαισθήσεων. Βλέπουν δηλαδὴ τὰ ὑπὸ ὑποβολὴν διατελούμενα πρόσωπα πράγματα, τὰ ἑποῖα εἰς τὴν πραγματικότητα δὲν συμβαίνου⁵⁶.

51. Λουκ. 24, 21

52. Ἰωάν. 20, 9.

53. Ἰδέ Θεοφίλου Βορέα, *Ψυχολογία*, Ἀθήναι, 1933, σελ. 426. Χρ. Ἀνδρούτσου, *Γενικὴ ψυχολογία*, Ἀθήναι 1934, σελ. 373 Ν, Μάυρη, *Ὁ ὀπνωτισμὸς Ἀλεξανδρείας* 1925, σελ. 25 ἔξ.

54. Θεοφ. Βορέα, μν. ἔ. σελ. 427. Χρ. Ἀνδρούτσου, μν. ἔ. σελ. 374. Hans Driesch, *Περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ψυχολογίας*, μετ. Σ. Κάλιφα, Ἀθήναι 1928, σελ. 165. Ν. Μάυρη, μν. ἔ. σελ. 57 ἔξ.

55. «Εἶναι δὲ ὑποβολὴ ἢ ἀνευ ἐλέγχου ἀποσοχὴ ἰδέας, ἥτις ζωηρῶν ἐπιθυμιῶν ἐντάσειν κατακρατεῖ τοῦ ὀποκειμένου». Θεοφ. Βορέα, μν. ἔ. σελ. 420. Ἰδέ καὶ Χρ. Ἀνδρούτσου, μν. ἔ. σελ. 375 τοῦ αὐτοῦ, *Δεξικὸν τῆς φιλοσοφίας*, Ἀθήναι 1929, σελ. 348. καὶ H. Driesch μν. ἔ. σελ. 57 ἔξ.

56. Θεοφ. Βορέα, μν. ἔ. σελ. 177 ἔξ. 422. Χρ. Ἀνδρούτσου μν. ἔ. σελ. 362, 375. Τοῦ αὐτοῦ *Δεξικόν*, σελ. 272, 377, τὰς οἰκείας λέξεις. H. Driesch μν. ἔ. σελ. 163.

Πάντα ταῦτα εἶναι διδάγματα ἀναντίρρητα τῆς ψυχολογίας, ἢ ὁποία παρετήρησε πρόσωπα τοιαῦτα εἰς κατάστασιν ὑποβολῆς ἢ ἀθυποβολῆς καὶ εἶδε νὰ συμβαίνουσιν τὰ πλέον παράξενα πράγματα, ἀκόμη καὶ φυσιολογικαὶ σωματικαὶ μεταβολαὶ καὶ ἀλλοιώσεις⁵⁷.

Εἶναι ἐπίσης βέβαιον, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἄλλος ὀλιγώτερον, ἄλλος περισσότερο, εἶναι δεκτικοὶ ὑποβολῆς⁵⁸. Ἐυχερέστερον ὅμως καὶ εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν ὑφίστανται ὑποβολὴν μὲ ὄλας τῆς τὰς συνεπειῶν αἱ γυναῖκες. Ἰσως ἐνεκεν τῆς ἰδιαιτέρας φυσικῆς των ευσυνείσεως. Εἰς μέγιστον δὲ βαθμὸν ὑφίστανται τὴν ὑποβολὴν αἱ ἀσθενικαὶ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς γυναῖκες καὶ αἱ ὑστερική⁵⁹.

Δὲν ὑπάρχει ἐπομένως οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ἰσχυρὰ προσωπικότης τοῦ Χριστοῦ θὰ ἴσκει τεραστίαν ἐπίδρασιν καὶ ὑποβολὴν εἰς τὸν ὄμιλον αὐτὸν τῶν γυναικῶν. Ἐπὶ πλεον ἢ κάθε μία ἐξ αὐτῶν θὰ εἶχε καὶ ἓνα ἰδιαιτέρον λόγον νὰ δέχεται συντριπτικὴν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Χριστοῦ. Μία θεραπεία, ἓνας λόγος, μία εὐεργετικὴ πράξις τοῦ Ἰησοῦ ἐπ' αὐτῶν ἦνοιγε διάπλατα τὰς θύρας τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας των.

Ὅτε διὰ τὰς γυναῖκας αὐτάς, οὔτε δι' ὄλας τὰς μυροφόρους γνωρίζομεν τοὺς ἰδιαιτέρους λόγους, ἐνεκα τῶν ὁποίων ἦσαν ἄριστοι ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Ἰησοῦν, ὥστε νὰ ἀφήνουν καὶ τὸ σπῆτι των καὶ τὴν ἰδιαιτέραν των πατρίδα καὶ νὰ ἀκολουθοῦν αὐτὸν παντοῦ καὶ πάντοτε. Μόνον διὰ τὴν Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν μᾶς ἀναφέρουσι οἱ Εὐαγγελισταὶ ρητῶς τὸν λόγον.

Ἡ Μαρία ἢ Μαγδαληνὴ, καταγεμνη ἀπὸ τὰ Μάγδαλα τῆς Τιβεριάδος, εἶναι ἡ μεγάλη αὐτὴ καρδιά ἢ ὁποία ἀγκάλιαζε μὲ τὴν ἀγάπην τῆς τὸν Ἰησοῦν ἀκολουθοῦσα αὐτὸν παντοῦ καὶ πάντοτε καὶ κατὰ τὰς εὐχαρίστους καὶ κατὰ τὰς δυσκόλους ἡμέρας αὐτοῦ. Εἶναι συγχρόνως καὶ τὸ τραγικὸν θῆμα τῶν ἀρνητῶν τῆς ἀναστάσεως.

Οἱ Εὐαγγελισταὶ δὲν μᾶς ἀναφέρουσι πολλὰ ἢ σχεδὸν τίποτε δι' αὐτήν. Μᾶς πληροφοροῦν μόνον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐξέβαλε ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ δαιμόνια⁶⁰. Τοῦτο ἀποτελεῖ μίαν σοβαρὰν αἰτίαν τῆς ἀφοσιώσεώς τῆς πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἓνα σοβαρώτατον ἐπιχειρήμα ὑπὲρ τῶν ἀρνητῶν.

Ἀσθενὴς ἦτο ἡ γυναῖκα. Καὶ λόγῳ τῆς ἀσθενείας τῆς ὑφίστατο τὴν τεραστίαν ἐπίδρασιν τοῦ Ἰησοῦ. Μεταβάσα δὲ εἰς τὸν τάφον ὑπέστη παραίσθησιν καὶ εἶδε τὸν Ἰησοῦν ἐνῶ εἰς τὴν πραγματικότητα δὲν ὑπῆρχε τίποτε⁶¹.

(Συνεχίζεται)

57. Χρ. Ἀνδρούτσου, μν. ἔ. σελ. 374, 376.—Θ. Βορέα μν. ἔ. σελ. 422 ἔξ. H. Driesch μν. ἔ. σελ. 163.

58. Θεοφ. Βορέα, μν. ἔ. σελ. 421, 426.—Χρ. Ἀνδρούτσου μν. ἔ. σελ. 378.

59. Θεοφ. Βορέα, μν. ἔ. σελ. 177, 179, 424 ἔξ.

60. Λουκ. 8, 2. «Μαρία ἢ καλουμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπὶ ἐξεληλύθει». Πρὸς περισσότερα Π. Μπρατσώτου, μν. ἔ. σελ. 53.—Σ. Παπακώστα, *Τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου*, Ἀθήναι 1935, σελ. 426.

61. Ἰδέ Γρ. Παπαμιχαήλ, *Ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τραγῶς κλπ.* Ἀθήναι 1936 σελ. 9 ἔξ.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΕ' ΛΟΥΚΑ

(τοῦ ΖΑΚΧΑΙΟΥ: Λουκ. 19,1—10)

α') Ἡ ἐπιστροφή τοῦ Ἰουδαίου τὴν καταγωγὴν ἀρχιτελώνου τῆς Ἱερικοῦς Ζακχαίου εἶναι ἐκ τῶν μάλ-
λον ἀξιοθαυμάσιων περιπτώσεων σωτηρίας. Σώζεται
ὁ Ζακχαῖος, ἀλλὰ σώζεται καὶ ἡ οἰκογένεια δι' αὐτοῦ.
«Ἐἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι σήμερον σωτηρία
τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο» (στ. 9).—Ἄξιον μελέτης προ-
σεκτικῆς καὶ κατανοήσεως τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο τῆς οἰ-
κογενειακῆς σωτηρίας. Πατὴρ καὶ μήτηρ, ὁ πατὴρ ἴδιος,
παιδαλιουχῶν τὸ οἰκογενειακὸν σκάφος, δύναται ἢ νὰ
τὸ συντρίψῃ ἢ νὰ τὸ ὀδηγήσῃ εἰς τὸν λιμένα τὸν εὐδίων,
τῆς εὐημερίας, τῆς προόδου, τῆς σωτηρίας. Ἄρκει
καὶ ἐν μέλος τῆς οἰκογενείας ἢ νὰ σώσῃ ἢ νὰ ἀπο-
λέσῃ αὐτήν. β') Ὁ Ζακχαῖος «ἐζήτηε τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν»
(στιχ. 3) Ὅποιον ἀράγε ἦτο τὸ ἐλατήριόν του: ἀπλῆ
περιέργεια ἢ πραγματικὸς πόθος σωτηρίας ἢ συμπά-
θειά τις πρὸς τὸν Ἰησοῦν; Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀπο-
κλείεται: ὁ Ζακχαῖος οὐδέποτε εἶχεν ἴδει τὸν Ἰησοῦν
κατὰ πρόσωπον, οὐδ' ἦλθεν ἐπομένως εἰς σχέσιν τι-
νὰ προσωπικὴν πρότερον. Ἄλλ' οὐδ' ὁ πόθος τῆς
σωτηρίας ἐκίνει αὐτόν. Ὡς ἐκτίθεται ἐν τῷ ἱερῷ
Εὐαγγελίῳ τὸ ἱστορικὸν τοῦ γεγονότος, δὲν ἀφίεται
τόπος νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐκδηλώσεως
ἐμπράκτου μετανοίας πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ αἰτήσε-
ως τῆς παρ' αὐτοῦ συγχωρήσεως. Τὸ ὅτι «ἐζήτηε ἰδεῖν
τὸν Ἰησοῦν» εἶναι ἀρκετὰ ἐνδεικτικὸν τοῦ κινουμένου
τὸν Ζακχαῖον ἐλατηρίου: ἐκίνει αὐτὸν καθαρὰ *περι-
έργεια*. Διαβεβαίωσι τοῦτο ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἐ-
πιλέγων «ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστι» (στ. 3) ἤθελε
νὰ λάβῃ εἰκόνα τῆς ἐξωτερικῆς ἐμφανίσεως τοῦ Κυ-
ρίου, αὐτοῦ περὶ τοῦ ὁποίου τόσα μεγάλα καὶ θαυ-
μασιὰ εἶχεν ἀκούσει.—Ὅποια ὅμως τροπὴ τῶν
πραγμάτων! Πῶς ἡ θεία Σοφία καὶ Πρόνοια μετα-
στρέφει ἀσήμαντα ἐπεισόδια, ἐστερημένα κατ' ἀρ-
χὴν σπουδαιότητος διαβήματα, καὶ ἐνέργειας, εἰς
ἀφαιτηρίας μεγάλων γεγονότων! Οὐδὲ κατὰ διάνοιαν
εἶχεν ὁ Ζακχαῖος, πλούσιος αὐτός, καὶ πλούσιος πάν-
τως ἐξ ἀθεμίτων κερδῶν, «ἀρχιτελώνης γὰρ ἦν», τοι-
οῦτος λοιπὸν ὢν, οὐδὲ κατὰ διάνοιαν εἶχεν ὅτι θὰ
ἐγένετο χριστιανός, καὶ θὰ ἐφιλοξένοι εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ τὸν Χριστόν! Σοβαρὸν δίδαγμα τοῦ πλούτου
τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεανθρώπου. γ')
Ἐντύπωσιν προξενεῖ ἡ στάσις τοῦ ἐπιστρέψαντος ἀρ-
χιτελώνου: Ὁ Ἰησοῦς εὗρίσκεται εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
ἔξωθι διασταυροῦνται αἱ καταλαλῆαι καὶ διαγογγυ-
σμοὶ εἰς βᾶρος τοῦ οἰκοδεσπότου καὶ τοῦ θείου Ἐπι-
σκέπτου: ἀλλ' αὐτὸς «σταθεῖς»... εἶπε πρὸς τὸν Κύ-
ριον ἰδοὺ τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε,
δίδωμι τοῖς πτωχοῖς, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα,
ἀποδίδωμι τετραπλοῦν» (στ. 8).—Τί νὰ θαυμάσῃ τις
περισσότερον! Τὴν σεβαστικὴν στάσιν τοῦ Ἰουδαίου
ἐκείνου, τοῦ ἀρχιτελώνου, τοῦ μάλλον δηλαδὴ δυσφη-
μισμένου ἀνθρώπου τῶν ἐποχῶν ἐκείνων, ἢ τὸν ἐμ-
φαντικὸν καὶ ἀποφασιστικῶς καὶ ἐμπρακτον τρόπον
τῆς μετανοίας του; Ἡ αὐτὸ τοῦτο τὸ γεγονός τῆς
ἠθικῆς μεταμορφώσεως ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ζακ-
χαίου ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς θείας Χάριτος;

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΕΛΩΝΟΥ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ

(Λουκ. Κυριακὴ ΙΣΤ' 18,10—14)

α') Οἱ δύο ἀντίποδες: θρησκευτικῶς, ἠθικῶς, κοι-
νωνικῶς. Ὁ Φαρισαῖος, καὶ ὁ Τελώνης! Προσηλω-
μένος εἰς τὴν θρησκείαν ὁ πρῶτος, χαλαρὸς ἢ ἀδιά-
φορος ὁ δεύτερος: ἀψόγου ἠθικῆς ἐμφανίσεως ὁ πρῶ-
τος, χρηματολάτρης καὶ ἠθικῶς ἀνεργάτιστος ὁ δεύ-
τερος: ἀπολαύων τοῦ κοινού σεβασμοῦ καὶ ἀντικεί-
μενον κοινῆς ὑπολήψεως ὁ πρῶτος, μισητός, μισητό-
τατος, ὁ δεύτερος. Τύποι καὶ οἱ δύο τόσον ἀντίθετοι,
ὅσον, δυστυχῶς, καὶ συνήθεις ἀνὰ πάντα τὰ κοινω-
νικὰ στρώματα.—β') Παρὰ τὴν ὀριζικὴν ἀντίθεσιν,
κᾶπου συναντῶνται. Ὁ ναός, ἡ προσευχὴ εἶναι δύο
σημεῖα συναντήσεως, σημεῖα τὰ ὁποῖα φαίνονται ὡς
νὰ συμβιβάζουν τὰ διεστῶτα. Ἰδοὺ καὶ ὁ Φαρισαῖος
καὶ ὁ Τελώνης, «ἀναβαίνουσιν εἰς τὸ Ἱερὸν» ἰδοὺ,
καὶ ὁ Φαρισαῖος, καὶ ὁ Τελώνης προσευχόμενοι εἰς
αὐτό. Πῶς θὰ ἦτο δυνατόν, ἀνιδεως ἀμφοτέρων πα-
ρατηρητῆς, καὶ νὰ ὑποπτεύσῃ κᾶν ὅτι οἱ δύο ἐκεῖνοι
«εὐσεβεῖς ἄνθρωποι» ἦσαν εἰς ὁποιαδήποτε νοστορ-
πικὴν ἢ αἰσθηματικὴν ἀντίθεσιν; Καὶ ὅμως, ἡ ἀντί-
θεσις ὑπῆρχε, καὶ ὑπῆρχε βαθεῖα, ὑπῆρχεν αὐτὸ τοῦτο
«ἐκ διαμέτρου ἀντίθεσις».—Πόσον πολλῶς μᾶς γε-
λῶσιν οἱ ὀφθαλμοί! Περὶ προσώπων, περὶ πραγμάτων!
Δὲν εἶναι τοῦτο χρησιμώτατον δίδαγμα νὰ μὴ σπεύ-
δωμεν εἰς κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις, νὰ μὴ σπεύδωμεν εἰς
ἐπευφημήσεις ἢ ἀποδοκιμασίας ἀπλῶς καὶ μόνον με-
βᾶσιν τὰς ἐξωτερικὰς ἐμφανίσεις, τὰ προσπίπτοντα
ἀπλῶς εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ἡμῶν αἰσθήσεις;—γ') Ἡ
συνάντησις τῶν δύο ἀντιθέτων τύπων ἦτο *συμβατικὴ*
καὶ *φαινομενικὴ*. Σωματικῶς, ἦσαν ἀντιμέτωποι ἄλ-
λήλων προσήχοντο δὲ καὶ ὁ εἰς καὶ ὁ ἄλλος. «Ἀνέ-
βησαν γὰρ εἰς τὸ Ἱερὸν προσεύξασθαι». Πόσον ὅμως
ἐν τῇ πραγματικότητι, κατὰ βάθος, ψυχικῶς, πνευμα-
τικῶς ἠθικῶς ἀπέιχον ἀπ' ἀλλήλων! Καὶ ἡ πράξις, καὶ
οἱ λόγοι καθ' ἑαυτοὺς καὶ τὸ ὕφος, καὶ ἡ στάσις τῶν
εἶναι ἀδιάφυστοι μάρτυρες τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠ-
θικῆς ὑποστάσεώς των. Ταῦτα πραγματικῶς ἐδείκνυ-
ον ὅτι, παρὰ τὸ φαινόμενον, «χάσμα μέγα ἐστήρι-
το» μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ὅτι
ἦσαν πραγματικῶς ὁ εἰς ἀντίπουν τοῦ ἄλλου. Καὶ
δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἔχη ἄλλως τὸ πρᾶγμα: ὁ Φαρι-
σαῖος ἴστατο ἐπὶ τοῦ πόλου τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τῆς ἐπάρ-
σεως, τῆς αὐτοπεποιθήσεως, τῆς ἀμειανοησίας: ὁ
Τελώνης, ὅλος ἀντιθέτως, εὗρίσκετο εἰς τὸν πόλον
τῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς αὐτοσυναισθήσεως ὡς ἀν-
θρώπου ἁμαρτωλοῦ, ἔχοντος τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην
τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ, εὗρίσκετο ἐπὶ τοῦ ἐδά-
φους τῆς μετανοίας. Ἰδέτε τὸν προσευχόμενον: «οὐκ
ἠθέλεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι,
ἀλλ' ἔτυπεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων ὁ Θεὸς ἴλα-
σθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ»!—δ') Κατέβη καὶ ὁ εἰς,
κατέβη καὶ ὁ ἄλλος. Ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ὁ Φαρισαῖος
θὰ ἐξηκολούθει νὰ εἶναι ὁ Φαρισαῖος, καὶ ὁ Τελώνης
θὰ ἐξηκολούθει νὰ εἶναι ὁ Τελώνης! Ἀλλὰ τί μὲ
τοῦτο; Τὸν Τελώνην ἐνδιαφέρει ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ:
«Κατέβη οὗτος δεικναιόμενος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ
γὰρ ἐκεῖνος»!

E. I. K.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐπιστροφή πρὸς τὴν Πίστιν.

Κατὰ τὰς ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν καὶ τῶν Παθῶν τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος παρατηρήθη ἐφέτος ἐξαιρετικὴ συρροὴ πιστῶν, οἷα δὲν εἶχεν ἕως παρατηρηθῆ εἰς τὸ παρελθόν. Χαρακτηριστικὸν μάλιστα εἶναι τὸ ὅτι μεταξὺ τῶν ἐκκλησιαζομένων ἡ μεγάλη πλειοψηφία ἀποτελεῖται ἀπὸ νέους, οἱ ὅποιοι ἄλλοτε δὲν εἶχον ἐπιδείξει τοιαύτην φιλακόλουθον διάθεσιν.

Τὸ πρᾶγμα εἶναι διττῶς εὐχάριστον καὶ ἐλπίζομεν κατὰ συνέχειαν καὶ εἰς τὸ μέλλον, ὅταν οἱ δύσκολοι καιροὶ παρέλθουν καὶ ἡ ζωὴ ἐπανέρη τὸν ὄμαλόν τῆς ἐνθυμῶν. Ἄφ' ἑνὸς μὲν, διότι ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ εὐσεβὴς ἑλληνικὸς λαὸς, εἰς τὰς σιγμὰς τῶν θλίψεων, καταφεύγει πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ βοήθειαν καὶ παρηγορίαν ἕφ' ἑτέρου δέ, διότι διαπιστοῦται προφανῆς ἡ ἐπιστροφή τῆς νεότητος πρὸς τὴν Θρησκείαν, ἀπὸ τῆν ὅποιαν αἱ διάφοροι ὀλισθητικαὶ θεωρίαι καὶ τὰ νεωτερίζοντα κηρύγματα τῶν τελευταίων προπολεμικῶν ἐτῶν τὴν εἶχον ἀπομακρύνει. Εἶναι δὲ ἕξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς τὸ ὅτι οἱ ἐκκλησιαζόμενοι παρόντων μὲχρι τέλους τῆς Ἀκολουθίας καὶ ἀπεχώρουν οὐχὶ κατηφῆς ἀλλὰ γαλήνιοι καὶ μὴ καρθὰν ἐλαφροτέραν. Τοιαύτη ὄντως εἶναι ἡ δύναμις τῆς Πίστεως καὶ τῆς προσευχῆς. «Πείσωμεν ἑαυτοὺς. ἀδελφοί—λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος—ἐν καιρῷ πειρασμοῦ, μὴ πρὸς ἀνθρωπίνους ἐλπίδας ἀποτρέχειν καὶ ἐαυτοὺς τὰς βοηθείας θηροῦσθαι, ἀλλ' ἐν δάκρυσιν καὶ στεγνωμαῖς καὶ φιλοπόνῳ προσευχῇ καὶ ἀγρυπνίᾳ ἐν τῶν τὰς δεήσεις πρὸς Θεὸν ποιεῖσθαι» εὐνω γὰρ λαμβάνει βοήθειαν ἐκ θλίψεως ὁ τῆς ἀνθρωπίνης βοηθείας ὡς ματαίας καταφρονῶν».

Πρὸς τὴν γῆν.

Καὶ ἄλλοτε ἔχομεν γράφει διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐντατικῆς καλλιέργειας τῆς γῆς. Ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας καὶ τὰς δυσκολίας ἀνεφοδιασμοῦ τῆς χώρας δι' εἰσαγωγῆς τροφίμων ἐκ τοῦ ἔξωτερικῶν, ἡ ἀπόδοσις τῆς ἑλληνικῆς γῆς ἀποκτῶ ἀσυγκρίτως μεγαλύτεραν σπουδαιότητα καὶ σημασίαν διὰ τὴν συντήρησίν μας. Μετὰ τὰς πυκνὰς βροχὰς τοῦ χειμῶνος, τὸ ἔδαφος ἔχει καταστῆ περισσότερον γόνιμον, μία δὲ προσεκτικὴ καλλιέργεια τῆς ἀξέση αἰσθητῶς κατὰ ποσὸν καὶ εἶδος τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν ἐπὶ προφανῆ βελτιώσει τοῦ ἐπισιτιστικοῦ προβλήματος τοῦ λαοῦ.

Πρέπει λοιπὸν ὅλοι ν' ἀγαπήσωμεν τὴν γῆν, καλλιερῶντες καὶ τὸ ἐλάχιστον τμήμα αὐτῆς καὶ δι' οἰονόγησε εἶδος χρήσιμον πρὸς διατροφήν. Ἰδιαιτέρως ζῶμε ἀΓεωργικαὶ Ὑπηρεσίαι τοῦ Κράτους, οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ ἐφημέριοι ὀφείλου νὰ παρατρύνοσιν καὶ καθοδηροῦν τοὺς πολίτας εἰς τὴν ἀρέλιμον αὐτὴν προσπάθειαν, ἡ ὅποια πρέπει νὰ καταστῆ πανελληνίως. Ἡ συντήρησις ἡμῶν καὶ τῶν τέκνων μας ἐξαρτᾶται, ἐν ἰσχυρῷ μέτρῳ, ἀπὸ τῆν ἐντατικὴν καλλιέργειαν τῆς ἑλληνικῆς γῆς. Ὅλοι πρέ-

πει νὰ πράξωμεν τὸ καθήκον μας. Ἐκαστος δι' ἑαυτὸν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ σύνολον. πρὸς τὸ ὅποιον εἶναι ἀρρηκτικῶς συνδεδεμένη ἡ τέχνη του.

Ὁ νέος Πρωτοσύγκελλος.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἀνέθηκε τὰ καθήκοντα Πρωτοσυγγέλλου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς εἰς τὸν Πανοσιολογιώτατον Ἀρχιμανδρίτην κ. Χριστοφόρον Ἀλεξανδροπούλου. Ὁ νέος Πρωτοσύγκελλος, ἔχων ἀρίστην καὶ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἑστῶν δοκιμασίαν ἐν τῇ ἄξει Ἐκπαιδεύσει θεολογικὴν κατάρτισιν, ἀμέριος τὸν χαρακτήρα καὶ σεμνὸς τὸ ἦθος, ἐμπειρος δὲ τῶν ζητημάτων τῆς Λοικῆσεως, οὐδεμίαν ἔχομεν ἀμφιβολίαν, ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τὰ βεβαιώσῃ αὐτῶν εἰς τὸ σύνθετον καὶ δυσχερὲς ἔργον, τὸ ὅποιον ἐπωμίσθη ὑπὸ συνθήκας ἐξαιρετικὰς καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ διὰ τὸν εὐσεβῆ ἑλληνικὸν λαόν.

Ἡ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ

ΤῶΝ ΝΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤῶΝ

Ἐν τῇ Ἱερῇ Ναφ τῆς Μητροπόλεως ἐγένετο, ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Δαμασκηνοῦ, ἡ χειροτονία τῶν ἐψηφισμένων Μητροπολιτῶν Παραμυθίας κ. Κυρίλλου, τὴν 1 Μαρτίου, Κυθήρων κ. Ἀμβροσίου, τὴν 7 Μαρτίου καὶ Νευροκοπίου κ. Γεωργίου, τὴν 8 ἰδίου.

Οἱ νέοι Ἀρχιερεῖς προσεφώνησαν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, ὅστις ἀπήντησε καταλλήλως διαγράψας, εἰς ἐκάστην περίπτωσιν, τὰ καθήκοντα τῶν Ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τοῦ δοκιμαζομένου σήμερον εὐσεβοῦς ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἡ ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΔΙΑΒΕΒΑΙΩΣΕΩΣ

ΤῶΝ ΝΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤῶΝ

Τὴν 14 Μαρτίου, ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς Διαβεβαίωσης τῶν νέων Μητροπολιτῶν Κυρίλλου κ. Χρυσόστομου, Παραμυθίας κ. Κυρίλλου, Κυθήρων κ. Ἀμβροσίου καὶ Νευροκοπίου κ. Γεωργίου ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κ. Δαμασκηνοῦ καὶ τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως, Ὑπουργοῦ δὲ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Κ. Λογοθετοπούλου. Κατὰ τὴν τελετὴν τῆς Διαβεβαίωσης, παρέστησαν οἱ ἐν Ἀθήναις ἐδρισκόμενοι Συνοδικοὶ Σύνοδοι, ὁ παρὰ τῇ Ἱερῇ Συνόδῳ Ἐπίτροπος τῆς Ἐπικρατείας καὶ ὁ Γενικὸς Διευθυντῆς τῆς Δίσεως Θρησκευμάτων.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, λόγῳ τῶν ἐορῶν τοῦ Πάσχα, διέκοψε τὰς ἐργασίας αὐτῆς.

—Ἐχορηγήθησαν ἀδειαι ἀπουσίας εἰς τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Παρμενίας, πενθήμερος, διὰ Κιλίκιας, Καρυστίας, τριήμερος, δι' Ἀθήνας, Κορινθίας, πενθήμερος, δι' Ἀθήνας, Τρίκκης, τρίμηνος ἀναρρωτικὴ δι' Ἀθήνας.

—Διά Διαταγμάτων:

1. Διαρρίθθησαν Ίεροκήρυκες: παρά τῇ Ἱερῷ Μητροπόλει Νικηπόλεως καὶ Πρεβέζης ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἐπιφάνιος Καλαφάτης· παρά τῇ Ἱ. Μ. Ἀγρινιουπόλεως ὁ διάκονος Χρυσόστομος Ἀποστόλιδης.

2. Κατετάγησαν εἰς τὴν γ' βαθμολογικὴν κατηγορίαν ὁ ἀρχιμ. Δημήτριος Κερχής (Ἱ. Μ. Κασσίας) καὶ ἱερεὺς Ἰάκωβος Τριανταφυλλίδης (Ἱ. Μ. Πολυανῆς).

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

—Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος συνειργάσθη μετὰ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ κ. Υπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου.

—Τὴν τελευταίαν Παρασκευὴν τῶν χαιρετισμῶν ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Ἱερῷ Ναφ τῆς Μητροπόλεως συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Πολυκάρπου, Θεσσαλιώτιδος, κ. Ἰεζεκιήλ, καὶ Ναυπακτίας καὶ Ἐδρυτανίας κ. Γερμανοῦ. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται ἀνέγνωσαν τὰς τέσσαρας σιτάσεις τῶν χαιρετισμῶν.

—Τὴν 25 Μαρτίου, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Ἱ. Ναφ τῆς Μητροπόλεως. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Θείας λειτουργίας ἀνεγνώσθη Ποιμαντορικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου συγκινησάσα βαθύτατα τὸ ἐκκλησίασμα. Ἐπικολούθησε δοξολογία ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ ἐορτῇ, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀνέγνωσεν ἐπικαιρὸν προσευχὴν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς Εἰρήνης καὶ τοῦ Ἐθνους.

—Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, ἀπὸ τῆς πρώτης τῆς Κυριακῆς τῶν Βατῶν, ἐχοροστάτησεν ἀνελλιπῶς εἰς ἀπαύρας τὰς Ἱεράς Ἀκολουθίας τῆς Ἑβδομάδος τῶν Παθῶν ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ἱερῷ Ναφ τῶν Ἀθηνῶν. Κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς Κυριακῆς τῶν Βατῶν ἐκήρυσεν ἐκὶ τοῦ Θείου Πάθους ἐνώπιον πικροτάτου ἐκκλησιασματος, ὡς καὶ τὴν πρώτην τῆς Μεγ. Παρασκευῆς.

—Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προήδρευσε ἐν τῷ Ἱερῷ Ἀρχιεπισκόπῳ τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων ΟΔΕΠ, ΤΑΚΕ, Ἀποστολικῆς Διακονίας, Σιβιτανιδείου Σχολῆς, Ἐκτελεστικῆς καὶ Ὑγειονομικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Ὄργανισμοῦ Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης ὡς καὶ ἄλλων φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων καὶ Ἐπιτροπῶν.

—Ἐπίσης ἐπεσκέφθη πολλάς παιδικὰς ἐστίας τοῦ Ἐθνικοῦ Ὄργανισμοῦ Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης, ὁμίλησε δὲ εἰς τὰ ἐγκαίνια τινῶν ἐξ αὐτῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὕψιστον ἐθνικὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον προώρῳσαι νὰ ἐξυπηρετήσουν τὰ παιδικὰ συσσίτια τῆς προσχολικῆς ἡλικίας τῆς Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης.

ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ

Πρὸς τὸν Ἱερομόναχον Χρυσόστομον Ρουκανάκη ἀγνώστου διαμονῆς

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῇ 22 Μαΐου ἐ.ε. ἡμέρᾳ Παρασκευῇ καὶ ὥρα 9η π.μ., ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος, ἐπὶ πῆξει ἰδίου θυσιαστηρίου κλπ. περὶ ἧς κατηγοριῶν ἀπελογήθῃς ἐνώπιον τοῦ ἐκτελούντος χρέη ἀνακριτοῦ Ἱεροῦς Δημητρίου Σκατερινιώτου τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Δημητριάδος.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἑρῆμην.

Ὁ Πρόεδρος
τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Ἀράμας Γεώργιος

Πρὸς τὸν Ἱερέα Γεώργιον Παπαδόπουλον ἀγνώστου διαμονῆς

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῇ 22 Μαΐου ἐ.ε. ἡμέρᾳ Παρασκευῇ καὶ ὥρα 9η π.μ., ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος ἐπὶ πῆξει ἰδίου θυσιαστηρίου κλπ. περὶ ἧς κατηγορίας ἀπελογήθῃς ἐνώπιον τοῦ ἐκτελούντος χρέη ἀνακριτοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Φαλάρων τῆς Ἱεράς

Μητροπόλεως Φθιώτιδος Οἰκονόμου Ἰωάν. Παπαϊωάννου. Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ θέλεις δικασθῆ ἑρῆμην.

Ὁ Πρόεδρος
τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Ἀράμας Γεώργιος

Πρὸς τὸν Ἱερομόναχον Εὐγένιον Συμεωνίδην, ἀγνώστου διαμονῆς.

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῇ 22 Μαΐου ἐ.ε. ἡμέρᾳ Παρασκευῇ καὶ ὥρα 9η π.μ., ὅπως δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος ἐπὶ διαφόροις κατηγορίαις, περὶ ὧν κατηγοριῶν ἀπελογήθῃς ἐνώπιον τοῦ ἐκτελούντος χρέη ἀνακριτοῦ Ἀρχιμ. Πολυκάρπου Ἀνδρῶνη.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρα θέλεις δικασθῆ ἑρῆμην.

Ὁ Πρόεδρος
τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Ἀράμας Γεώργιος

Πρὸς τὸν Ἱερομόναχον Γεννάδιον Παπαδόπουλον, ἀδελφὸν τῆς Ἱ. Μονῆς Βλαχερνῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας, ἀγνώστου διαμονῆς

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῇ 22 Μαΐου ἐ.ε. ἡμέρᾳ Παρασκευῇ καὶ ὥρα 9η π.μ., ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος ἐπὶ τῇ περὶ ἧς ἐνώπιον τοῦ ἐκτελούντος χρέη ἀνακριτοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἡλείας κ. Ἀντωνίου ἀπελογήθῃς κατηγορίᾳ.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρα θέλεις δικασθῆ ἑρῆμην.

Ὁ Πρόεδρος
τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Ἀράμας Γεώργιος

Πρὸς τὸν Ἱεροδιάκονον Παρθένιον Μποζαϊλιάνο ἀγνώστου διαμονῆς

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῇ 22 Μαΐου ἐ.ε. ἡμέρᾳ Παρασκευῇ καὶ ὥρα 9η π.μ., ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος περὶ ἧς κατηγορίας ἀπελογήθῃς ἐνώπιον τοῦ ἐκτελούντος χρέη ἀνακριτοῦ Ἱεροδιακόνου Ἀγναυσίνου Καντιώτου, Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀκαρνανίας.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρα θέλεις δικασθῆ ἑρῆμην.

Ὁ Πρόεδρος
τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Ἀράμας Γεώργιος

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

[5]106] Ἱερὰ Μητρόπολις Σεββίων καὶ Κοζάνης

Χρησεύσης μᾶς θέσεως Ἐφημερίου ἐν τῇ πόλει Κοζάνης καὶ ἑτέρας Διακόνου προκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ προσόντα τοῦ ἀρθροῦ 46 § 16 τοῦ περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων Νόμου 2200)40 ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσι τὰ ἐκ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ ἀδτῶν εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν ἐν Κοζάνῃ, διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐν Κοζάνῃ τῇ 7 Μαρτίου 1942
† Ὁ Κοζάνης Ἰωακείμ

[5]107] Χρησεύσης ἀνὰ μᾶς θέσεως Ἐφημερίου ἐν μὲν ταῖς Κοινότησι 1) Ἐρμακιάς, 2) Ποντοκώμης (Πτόλεμαδος), 3) Καστανιάς—Σεββίων μὲ προσόντα τοῦ ἀρθροῦ 47 § 13, ἐν δὲ ταῖς Κοινότησι 1) Βαθυλάκου, 2) Ροδίτου, 3) Βοσποχωρίου, 4) Καλαμιάς, 5) Ἀγίων Θεοδώρων καὶ Λεβέντη, 6) Δάδας μὲ προσόντα τοῦ ἀρθροῦ 47 § 1ε τοῦ περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων Ἀ. Ν. 2200)1940 προκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ἀνωτέρω προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ὑποβάλλωσι τὰ ἐκ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ ἀ-